

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

75/gh
M61

UC-NRLF

#B 13 828

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF CALIFORNIA.

GIFT OF

Berlin Union

Class 75/g h

M 61

De Aristoxeni Pythagoricis Sententiis et Vita Pythagorica.

Dissertatio inauguralis

quam

ad summos in philosophia honores impetrandos

consensu et auctoritate

amplissimi philosophorum ordinis

in

Alma Litterarum Universitate Friderica Guilelma Berolinensi

scripsit

Joannes Mewaldt

Posnanius.

Promotio sollemnis habebitur: 23. Juli 1904.

De dissertatione judicarunt:
Hermannus Diels,
Udalricus de Wilamowitz-Möllendorff.

Typis expressit R. Wagner iun. Vimariensis.

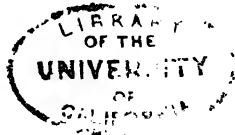
Parentibus Optumis

diem XXII. mensis Julii anni MCMIV

festum agentibus

S.

De Antonio et Laertio.

1.

Duo sunt excerpta in vita Pythagorae a Porphyrio conscripta quae Diogenis esse cuiusdam dicuntur. Quorum prius quod § 10 initio incipit exquisitam habet libri inscriptionem *Διογένους ἐν τοῖς ὑπὲρ Θούλην ἀπίστοις*, posterior, § 32ss, auctoris nudum ponit nomen *Διογένης*, tamquam notum sit legentibus. Unde unum eundemque et librum et scriptorem utroque monstrari loco necesse est colligat mens non praeoccupata. Prius autem quod dixi Diogenis fragmentum paragraphis Porphyrii 10 ad 14 comprehendi non est quod multis confirmetur; posterioris fines nec facile nec breviter constitui possunt. Quousque enim excurrit? Usque ad vocem § 36 *ἀπαλωτάτοις* progressi nulla difficultate vexamur: deinde varii subnascuntur scrupuli. *Ἐβουθύτησεν δὲ ποτε*, narrare pergit Porphyrius, *σταίτινον, ὡς φασὶ βοῶν οἱ ἀκριβέστεροι, ἐξευρῶν τοῦ δευρογωνίου τὴν ὑποτείνουσαν ἴσον δυναμένην ταῖς περιεχούσαις*. Haecine quoque Diogenis sunt? Nego quia quae hic congescit perpetuum illustant rationum et institutorum usum, illic res semel facta perscribitur. Ne § 35 quidem conferri licet propter *ἔφασκε*. Nihilominus, cum Porphyrio inserere licuerit frustula quae vellet addere aliunde petita, nihil videtur impedire quominus post ista narrare alter pergere credatur. At valde inter se differre eius quae sequatur disputationis docebo partes.

Genera praeceptorum duo nos esse cognituros expectamus, ubi audivimus extremum § 36 enuntiatum *ὅσα γε*

μὴν τοῖς προσιούσι διελέγετο, ἢ διεξοδικῶς ἢ συμβολικῶς παρήνει. Ac re vera in duas ea quae succedunt divisa sunt partes, quarum superiore quid fuse philosophus monuerit exponi ex aperta rerum simplicitate discas, inferiori ne quid dubitationis relinquatur haec praefiguntur § 41 med. ἔλεγε δέ τινα καὶ μυστικῶ τρόπῳ συμβολικῶς. Illa igitur comprehendit §§ 38 ad 41 med., haec §§ inde ab 41 med. usque ad 45. Quis utriusque auctor fuerit quaerendum.

Erv. Rohde (Griech. Rom.² p. 274 n) Diogeni neutram concessit, argumentum quia non caderet in consilium scriptoris eius qui Pythagorae τὴν καθ' ἡμέραν διαγωγὴν — vid. § 32 — depingere sibi proposuisset. At virum doctum fugit Diogenis ipsius enuntiatum primum § 32 in. ἅπανα μὲν παρηγγύα φιλοτιμίαν φεύγειν καὶ φιλοδοξίαν, ὅπερ μάλιστα φθόνον ἐργάζεσθαι, ἐκτρέπεσθαι δὲ τὰς μετὰ τῶν πολλῶν ὀμιλίας et forma et argumento accuratissime congruere cum praeceptis eis quae inde a § 38 proferantur; sicut enim illic παραινέσεις duae subiectae sunt verbo παρηγγύα, ita hic saepius legitur παρήνει, § 38, 39, 41, semel alterum ipsum in § 40. Alia igitur procedendum via videtur, qua diiudicaturos esse causam nos speremus.

Sanequam multifariae originis sunt §§ 41 med. ad 45, licet unus videatur Aristoteles auctor dici § 41. De § 42 diu lis fuerat, cum nuper C. Hoelk Androcydem personatum¹⁾

¹⁾ Quam brevissime adnotabo cur cum Freudenthalio (Pauly — W. R. E. I p. 2150) qui Pythagoreum illum credidit Tryphone grammatico certe vetustiore dissentiam. Duo distinguendi sunt illius nominis viri quorum alter, qui de symbolis Pythagoricis scripsisse fertur a Tryphone *περὶ τρόπων* III p. 193 s Sp., Theol. Arithm. p. 40 A. alibi, (cf. Hölk p. 40), Pythagoreus appellatur, alter medicus qui de cavenda ebrietate scripsit secundum Theophrasti de hist. pl. IV 16, 6 et Clearchi Solensis apud Athenaeum VI p. 258 B testimonia. Hic autem, qui ex more saeculi quarti medicorum ionica dialecto usus esse facile creditur (v. Hölk p. 43), non diversus fuisse videtur ab eo qui ad Alexandrum Magnum de ebrietate scripsit; cf. Plin. Nat. hist. XIV 5, 58. Nam epistolam quidem ab eo regi esse missam e Plinii verbis („quod A. sapientia clarus ad Alexandrum Magnum scripsit“) non recte ille conclusit p. 42. Medici et nomen et

cuius libelli vestigia indagavit (de symb. Pyth. p. 50) supremum fuisse auctorem demonstravit. — Extremum § 43 praeceptum ἴσα δὲ κνάμων παρήνει ἀπέχεσθαι καθάπερ ἀνθρώπων σαρκῶν quibus rationibus ductus philosophus dederit paragrapho 44 investigatur. Causa autem postquam his elata verbis est ἰστοροῦσι δ' αὐτὸν ἀπαγορεύειν τὸ τοιοῦτο ὅτι τῆς πρώτης τῶν ὄλων ἀρχῆς καὶ γενέσεως ταραττομένης καὶ πολλῶν ἅμα σννηγεμένων . . . τότε δὴ ἀπὸ τῆς αὐτῆς σηπεδόνος ἀνθρώπους συστήναι καὶ κνάμον βλαστήσαι duobus deinceps confirmatur exemplis. Quorum altero fabam dentibus contritam et soli expositam sanguinem (v. adn. 1) redolere humanum, altero indicatur ex eiusdem flore qui fictili vase inclusus terra operiatur nonaginta diebus aut caput infantis nasci aut naturam mulieris. Aristoteles quidem prorsus diversas attulerat causas; vid. Diog. Laert. VIII 34 φησὶν Ἀριστοτέλης περὶ κνάμων παραγγέλλειν αὐτὸν ἀπέχεσθαι τῶν κνάμων ἦτοι ὅτι αἰδοίοις εἰσὶν ὅμοιοι ἢ ὅτι Ἄιδου πύλαις ὄγονατον γὰρ μόνον· ἢ ὅτι φθείρει ἢ ὅτι τῇ τοῦ ὄλου φύσει ὅμοιοι ἢ ὅτι ὀλιγαρχικόν· κληροῦνται γοῦν αὐτοῖς. Quo maiore fide, cf. Rohdii l. l., dignus est is qui, cum eadem quae Porphyrius l. l. scribit, non Aristotelem sed Antonium Diogenem testem appellat Ioannes Lydus de mens. IV 42 W. Διογένης ἐν τρισκαδεκάτῃ ἀπίστων ταῦτά φησιν κτέ.¹⁾ Cum

dialectum mutuatus est Pythagoreus ille. Qui cum Aristoxeni Pythagorei ultimi libros imitatus sit (cf. Hölk p. 47), non potest nisi a falsario esse procreatus. Nam praeterea ut Aristoxeni Hippoboti Neanthis in Theol. Arithm. l. l. societate gratiae nostrae commendatur (vid. Freudenthal l. l.), ita suspectus esse debet Eubulides quoque qui ibidem excitatur.

¹⁾ Nauckius quidem cum dicat p. 41, 2—14 adn. „ἀπὸ τῆς — αἰδοίων tamquam (!) Diogenis verba affert Joannes Lydus“, e Porphyrio, non ex Antonio ipso cognovisse eum doctrinam mirabilem videtur significare. Haud recte. Nam unde libri numerum, ἐν τῇ τρισκαδεκάτῃ, Joannes petivit? Mirum sane, quod hic (p. 100, 6 W.) cum Porphyrio (p. 41, 7) tradidit φόνου, apud Hippolytum Ref. haer. p. 12, 76 G. γόνου legitur. Sed illud haud dubie Antonius scripserat; vide quo exeant eius verba apud Joann. p. 100, 17 ὅτι δὲ κνάμος ἀπὸ τοῦ ἀλματος (pro quo supra dixerat φόνου) εἴρηται, δυνατὸν τῇ πείρᾳ παραλαβεῖν.

enim l. III c. 5 hunc scriptorem ab illo lectum esse arguatur, vix addere opus est quam bene congruat cum Porphyrii §§ 32ss verbosus iste ac paene garrulus paragraphi 44 sermo, quam sit diversus a brevitate §§ 41 ext. 43. 45. — Tres enim has quae supersunt re vera Aristoteli deberi demonstratur facile. Paragraphi 45 *ἀπέχεσθαι δὲ καὶ τῶν ἄλλων παρῆναι, οἷον μήτρας τε καὶ τριγλίδος* ad *Θαλασσίῳν ἀπάντων* nomine eius signantur a Laertio l. VIII 19. Quaecum res et oratio paragraphi 43 ubi conferuntur, eundem manifestum fit utriusque esse auctorem.

Suum cuique reddidimus §§ 41 med. ad 45 dissectis. Et altera quidem haec fuerat particula. Quis vero caput alterum, §§ 38 ad 41 med. primus composuerit dicamus breviter. Apparuit enim fere iam antea haud recte Rohdium vetuisse eas tribui Antonio, cum quanta similitudo inter § 32 *παρηγγία φιλοτιμίαν φεῖγειν* intercedat et praeceptorum § 38ss formam supra dictum sit.

Jam instat gravissimum. Utriusque enim partis § 38ss cum auctores sint reperti, num ab Antonio Porphyrius etiam inferiorem acceperit enucleandum. § 41 med. testis excitatur Aristoteles. Itaque si quae eius esse dicuntur ea quoque tribueremus scripto Diogenis, auctorem statueremus illum appellatum esse earum rerum, quarum fabulator non modo alium, sed etiam multo vetustiore testem induxerat. Dercyllis enim ea quae ad Pythagoram spectarent audisse se apud illum scriptorem dixit ex Astraeo (cf. Phot. bibl. cod. 166 p. 109 b 13 ss Bekk.; Erot. ed. Herch. I p. 234, 10), quem philosophi ipsius discipulum Porphyrius § 10 ad 14 Diogenis commenta secutus appellat. At scriptores Antonius nominavit. Jubeor enim legere p. 111 a Bekk. § 11 H *προτάττει δὲ καὶ ἐκάστου βιβλίου τοὺς ἄνδρας οἱ τὰ τοιαῦτα προαπεφῆραντο, ὡς μὴ δοκῆ μαρτυρίας χηρεῖν τὰ ἄπιστα*. Sed primum non in media expositione eos excitavit; deinde illic quidem nihil nisi τὰ ἄπιστα per eos confirmavisse fertur. In quibus noctis septemtrionalis portenta, non praecepta ducas quae Aristoteli illic adscribantur. Persuasum

igitur habeo ad Porphyrium ea venisse non Antonio suppeditante. Quid? quod, hoc si verum est, facillime intellegitur cur § 44 verbis *ἱστοροῦσι δ' αὐτὸν ἀπαγορεύειν τὸ τοιοῦτο* novum a se induci testem ille confiteatur. Nam si superiora eidem debuisset, non magis hic quam § 42 in. opus erat ut quae cuiusque essent anxie discernerentur.

Peracta est quaestio. Nam ubi Aristotelica in libro Antonii non fuisse demonstratum est, ne § 36 quidem extrema verba *ἕσα γε μὴν κτέ.* usque ad *συμβολικῶς παρήνει*, quippe quae praefixa sint ut etiam illorum introitum praeparant, huic danda sunt sed Porphyrio qui duo altera capita corpori paragraphorum 32 ss ad 36 *ἀπαλωτάτοις* adiungenda isto modo conexuerit. Idem sententia § 37 *διττὸν γὰρ ἦν αὐτοῦ τῆς διδασκαλίας τὸ σχῆμα· καὶ τῶν προσείντων οἱ μὲν ἐκαλοῦντο μαθηματικοί, οἱ δ' ἀκουσματικοί* eqs, quae aetate eius celeberrima et commodissima fuit — cf. Jambl. Vit. Pyth. § 81, 82. Idem de comm. math. sc. c. 25 in. Idem apud Stob. Ecl. I 49, 32 p. 364 W; Clem. Alex. Str. V 59 p. 681 P. — ista explicavit et confirmavit.

Duos igitur Porphyrius adiit thesaurus unde vitae paragraphos 32 ad 45 opibus raptis impleret, librum Antonii et scriptum id e quo Aristotelica et Androcydea recepit. Missis reliquis mente teneamus excerpta Antoniana § 32 ad 36 med. et 38 ad 41 mediam.

2.

Fide dignissima dicit Diogenes Laertius VIII 36 *καὶ ταῦτα μὲν φησὶν ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τοῖς Πυθαγορικοῖς ἱπομνήμασιν εὐρηκῆναι καὶ τὰ ἐκείνων ἐχόμενα ὁ Ἀριστοτέλης.* Et regressis inferioribus huius occurrit nomen ineunte § 34 *φησὶ δὲ Ἀριστοτέλης περὶ κνάμων κτέ,* superius in § 24 *illius φησὶ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἐν ταῖς τῶν φιλοσόφων διαδοχαῖς καὶ ταῦτα εὐρηκῆναι ἐν Πυθαγορικοῖς ὑπομνήμασιν.* Ergo §§ 34 ad 36 et 24 extr. ad 33 inter certos possunt homines distribui.

Ex vocibus illis *καὶ ταῦτα* § 24 cum colligere minime liceat iterum inde regressos mansuros esse nos in

campo Alexandri, plane novam subimus nunc quaestionem paragraphorum 17ss ad 24 originem structuramque rimaturi. Ac §§ 17 et 18 quidem, quae verbis § 18 extr. *καὶ τὰ ἄλλα πρὸς ταῦτα λοιπὸν ἔστιν ἐκλαμβάνειν, ἵνα μὴ παρέλωμεν* dilucide secernuntur ab insequentibus, simul cum eis quae paulo antea conspeximus mittamus aliud molientes.

Jam si eas quae restant tamquam purgare studemus additamentis atque ita dissecare, ut quae cohaereant a particulis reliquis seiungantur, primum verba § 21 *φησὶ δ' Ἱερώνυμος* ad exeuntem statim animadvertimus ineptissimo esse loco inculcata. Porro negligentissime superioribus adpersa sunt paragraphi 20 *ὁ γε μὴν Ἀριστόξενος πάντα μὲν τᾶλλα συγχωρεῖν αὐτὸν ἐσθίειν ἔμψυχα, μόνων δ' αὐτὸν ἀπέχεσθαι ἀροτῆρος βοῶς καὶ κριοῦ*. Nam cum haec sententia variae lectionis instar adiungatur, nonne quid edere saltem liceret quid non praeceptum esse ducamus eis quae antecedant? Sed argumenti huius loco apparent *ἑρυσίαις τε ἐχρήτο ἀψίχοις*. Aperta est hominis nesciocuius socordia. Attendatur enim velim futurum non fuisse ut iterarentur quae Themistoclea Delphica docuisset, cf. § 8, nisi in frustulo illo, quod e Favorini libris Laertius adsciverit, cohaesissent. Denique breviter loquar de duobus enuntiatis quae non modo ea de causa eidem simul prodenda sunt sorti, quod a propinquis diversa sunt, sed etiam quod altero alterum aliquando exceptum esse concedatur necesse est. Neque cum inferioribus congruunt — id quod vel Rohdium fugit — § 19 in. *παντὸς δὲ μᾶλλον ἀπηγόρευε μήτ' ἐρυνθίνον ἐσθίειν κτέ.* ad *ἐνίοτε*; nam his praecepta quaedam offeruntur discipulis a philosopho imposita, illis *αὐτὸν δ' ἀρκεῖσθαι κτλ.* definite de Pythagorae unius refertur ratione vivendi neque mentio fit sectatorum. Neque alterum cum ipsis quidem superioribus coniungi potest fragmentum § 24 *τῶν δὲ κνᾶμων ἀπέχεσθαι κτλ.*; nam si ab illorum auctore profecta essent, prope verba § 23 *φεύγειν σαρκῶν πλεονασμὸν*, quae recte ab editoribus versa sunt Latine fugiendam carnis superfluum pinguetudinem, fuissent collocanda; praeterea

nuda ibi numerantur praecepta, non redduntur consilii rationes.

Duae igitur exsectae sunt compagine, quarum altera § 19 *αὐτὸν δ' ἀρκεῖσθαι* ad 20 *ἀρνάσιν* Pythagorae ipsius depingitur victus, altera § 22 in. ad 24 *χάριν ἔχειν* praecepta comprehenduntur discipulis data.

3.

Magna similitudine insignia esse Antonii et Laertii capita quae tractavi Zellerus tom. I^a 1876 p. 430 n. 2 breviter dixit, Dielesius imprimis (Archiv III p. 457 ss) plenius exposuit. Novum et quod in hac quidem quaestione plurimum valet inveni hoc: duae sunt apud Antonium sententiarum congestarum formae inter se diversae eadem, quarum discrimine Laertii duo illa corpora distingui modo dixi. Altero in capite, Porph. §§ 32 ad 36; cf. Laert. §§ 19 et 20, de Pythagora verba fiunt uno, in altero, §§ 38 ad 41; cf. Laert. §§ 22 ad 24, discipulorum ratio ducitur instituendorum. Quod et ipsum contendo de unius scriptoris, qui utriusque Diogenis exemplum fuit, institutum esse consilio, cum quae obstant singula perpauca facile perspicitur ab illis esse mutata. Neque enim magni quidem momenti est, quod Antonius primum paragraphi 32 praeceptum a ceteris, § 38 ss, separavit, quod Laertium inveniemus alterius capituli ordinem invertisse. Multo gravius existimandum est quod neuter omnia e communi fonte arripuit. Quanta qualiaque spreta sint nulla potest alia via comperiri nisi restituto auctoris quem secuti sunt sententiarum filo. Initium autem corpusculi superioris cum unus Antonius transcripserit, Porph. 32 et 33, prima Laertii § respondet huius § 34 ineunti. Accipe tabulam.

Antonius.

34. τῆς διαίτης τὸ μὲν ἄριστον ἦν κηρίον ἢ μέλι, δειπνον δ' ἄρτος ἐκ κέγγρων ἢ μᾶζα καὶ λάχανα ἐφθὰ καὶ ὠμά, σπανίως δὲ κρέας ἱερείων

Laertius.

19. αὐτὸν δ' ἀρκεῖσθαι μέλιτι μόνῳ φασι τινες ἢ κηρίῳ ἢ ἄρτω, οἶνον δὲ μεθ' ἡμέραν οὐ γένεσθαι ὄψω τε τὰ πολλὰ λαχάνοις ἐφθοῖς

θυσίμων και τοῦτο οὐκ ἐκ παντὸς
μέρους.
τά γε μὴν πλείστα . . ἀλίμοις ἐχρηῖτο
και ἀδίψοις τροφαῖς κτέ ad 35 ἄνδρον.

35. ὅθεν αὐτῶ και τὸ σῶμα
ὡπερ ἐπὶ στάθμῃ τῆν αὐτῆν ἕξιν
διεφύλαττεν, οἱ ποτὲ μὲν ὑγιαῖνον
ποτὲ δὲ νοσοῦν, οὐδ' αὖ ποτὲ μὲν
παινούμενον και ἀξανάμενον, ποτὲ
δὲ λεπυνόμενον και ἰσχναινόμενον.
ἦ τε ψυχὴ τὸ ὅμοιον ἦθος ἀεὶ διὰ
τῆς ὄψεως παρεδήλου· οὔτε γὰρ δι'
ἡδονῆς διεχεῖτο πλέον οὐδ' ἔπ' ἀνίας
συνεστελλετο, οὐδ' ἐπίδηλος ἦν χαρῆ
ἢ λύπη κάτοχος, ἀλλ' οὐδὲ γελάσαντα
ἢ κλαύσαντά τις ποτ' ἐκείνον ἐθε-
άσατο.

36. θύων τε θεοῖς ἀνεπαχθῆς ἦν,
ἀλφίτοις τε και ποπάνῳ και λιβανω-
τῶ και μυρρίνῃ τοὺς θεοὺς ἐξίλασκό-
μενος, ἐμψύχοις δ' ἦκιστα, πλὴν εἰ
μὴ ποτε ἀλεκτορίσιν και τῶν χοίρων
τοῖς ἀπαλωτάτοις.

τε και ὠμοῖς, τοῖς δὲ θαλαττίοις
σπανίως.

στολῇ δ' αὐτῶ λευκῇ, καθαρά, και
στρώματα λευκὰ ἐξ ἐρίων· τά γὰρ
λινᾶ οὐπω εἰς ἐκείνους ἀφίκτο τοὺς
τόπους.

οὐδέποτε ἐγνώσθη οὔτε διαχωρῶν
οὔτε ἀφροδιαίξων οὔτε μεθυσθεῖς.

20. ἀπείχετο καταγέλωτος και
πάσης ἀρεσκείας οἷον σκωμμάτων
και διηγημάτων φορτικῶν. ὀργιζό-
μενός τε οὔτε οἰκέτην ἐκόλαζεν οὔτε
ἐλεύθερον οὐδένα.

ἐκάλει δὲ τὸ νοθετεῖν πεδαρτᾶν.
μαντικῇ τε ἐχρηῖτο τῇ διὰ τῶν κλη-
δόνων τε και οἰωνῶν, ἦκιστα δὲ διὰ
τῶν ἐμπύρων, ἕξω τῆς διὰ λιβάνου.
θυσίαις τε ἐχρηῖτο ἀνύχοις οἱ δὲ
φρασιν ὅτι ἀλεκτορσι μόνον και ἐρί-
φοις γαλαθῆνοις τοῖς λεγομένοις
ἀπαλίαις, ἦκιστα δὲ ἀρνάσιν.

Distinguere capitula studui. Quorum alia integerrima manserunt, cf. Porph. 34 in. et 36; alia quae propter argumentum conferenda sunt singulis rebus satis sunt diversa, cf. Diog. Laert. § 20 in. Sed gravissimum est quod scriptores luce clarius est non ad arbitrium compilavisse, sed totius capitis filum perquam diligenter retexuisse.

Postquam plenius haec exempli instar proposita sunt et pertractata, ad inferius caput transeo eodem modo rem

ab eis ibi gestam esse probaturus his exemplis: hoc Antonius exordium facit, ut erga deos daemones heroes esse mente pia, parentibus ac beneficis habere gratiam, legibus oboedire discipulos iussisse Pythagoram dicat: eadem fere eodem ordine Laertius decantat § 23. Ille postquam de veneratione deorum nonnulla apposuit atque de singulari et binario numeris, celeberrimum illud praeceptum promit § 39, quo animalia sataque tutatus est ille vir innoxia: eadem apud alterum succedunt. Sed in proximis dummodo Antonius traditum ordinem servaverit, ab Laertio necesse est quae novissima debebant esse agminis ea praefixa esse colligamus. Quoniam enim et illius, § 41, *τοιᾶντα παρήνει· μάλιστα δ' ἀληθεύειν* et huius *μηδὲ ὀμνίαι θεούς· ἀσκεῖν γὰρ αἰτὸν δεῖν· ἀξιόπιστον παρέχειν*, quibus Pythagorica sententia eadem varie effertur, ita collocata sunt, ut succedant praecepto sive ipsi sive interiectis paucis *δύο μάλιστα καιροῦς παρηγγία ἐν φροντίδι ἔχειν*, Porph. 40, Laert. 22, id sequitur ut non hoc unum loco suo motum sit ab teste altero, sed, si exemplo licet Antonio uti, aut paragraphorum 38 et 39 praecepta superiora primitus fuerint aut §§ 40 et 41. In medio hoc paulisper relinquo. Verum patebit, ubi confirmata erit coniectura Zelleri qui l. l. compilerum auctorem supremum iudicavit fuisse Aristoxenum.

Sed scio hoc quoque a me votum nuncupari; nam funditus de fragmentis eius instituere opus est certas quasdam quaestiones. Certe perforati sunt montes ex parte altera.

De Aristoxeni Πυθαγορικῆς Ἀποφάσεσιν.

1.

Erv. Rohde in Mus. Rhen. 27 p. 51 s (= Klein. Schr. II 160) Wytttenbachium secutus demonstravit Jamblichi Vitae Pythagoricae paragraphis 200 ss ad 213 copiosum caput servatum esse Aristoxeni, ad eundem referendas esse §§ 174 ad 176 perspexit. Aperta res est atque certa; gravissimo argumento excerpta sunt illius Πυθαγορικῶν Ἀπο-

φάσεων, quae Joannes Stobaeus Anthologio inseruit. Nolo retractare quae ille vir doctus expedit; immo eis quae effecta credam usus restituere conabor caput ipsum. Quod negotium ne facilius conficiatur varia sunt impedimenta. Quaeritur enim qua ratione illae partes apud Peripateticum fuerint coniunctae, quaeritur num integra fragmenta Stobaeus servaverit, quaeritur num quid Jamblichus mutaverit.

Inde a verbis § 174 τὸ *διανοεῖσθαι* sic progrediuntur sententiae: vitam bene acturis opus esse a quo regantur; deorum autem imprimis rationem esse habendam imperii ac praesidii, deinde parentum et legum, leges autem eas maxime esse comprobandas, quae a maioribus sint acceptae.

Ipsum paragraphi 174 exordium, cum de Pythagora narret uno, cum his sententiis coniecti nequit; deinde a verbis τὸ *διανοεῖσθαι* ad *ἀνθρωπίνην διαγωγὴν* § 175 med. incolumis est ordo; sed ea quae succedunt, ut Aristoxeni reficiatur cursus, ipsa sunt ponenda:

μετὰ δὲ τὸ θεῖόν τε καὶ τὸ δαιμόνιον πλείστον ποιεῖσθαι λόγον γονέων τε καὶ νόμων, καὶ τούτων ὑπήκοον αὐτὸν κατασκευάζειν, μὴ πλαστῶς, ἀλλὰ πεπεισμένως· καθόλου δὲ ᾧοντο δεῖν ὑπολαμβάνειν μηδὲν εἶναι μείζον κακὸν ἀναρχίας· οὐ γὰρ πενυκῆναι τὸν ἄνθρωπον διασφῆσθαι μηδενὸς ἐπιστατοῦντος· τὸ μένειν ἐν τοῖς πατρίοις ἔθεισί τε καὶ νομίμοις ἐδοκίμαζον οἱ ἄνδρες ἐκείνοι, κἂν ἢ μικρῶ χεῖρω ἐτέρων· τὸ γὰρ βραδίως ἀποπηδᾶν ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων νόμων καὶ οἰκείους εἶναι καινοτομίας οὐδαμῶς εἶναι συμφέρον οὐδὲ σωτήριον· περὶ δὲ ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων οὕτως ἐφρόνον· τοὺς μὲν γὰρ ἀρχοντας ἐφασκον οὐ μόνον ἐπιστήμονας, ἀλλὰ καὶ φιλανθρώπους δεῖν εἶναι, καὶ τοὺς ἀρχομένους οὐ μόνον πειθηγίους, ἀλλὰ καὶ φιλάρχοντας.	}	Stob. Fl. 79, 45 Stob. Fl. 43, 49 Jambl. 175, 176 Stob. Fl. 79, 45 Stob. Fl. 43, 49

Quamquam apud utrumque testem eundem ipsarum sententiarum ordinem subesse certe persentiscimus, tamen id inter eos interest, ut Jamblichus plenam sinceramque loci memoriam servaverit, Joannes aut ipse (cf. Diels in Mus. Rh. 30, 173) aut eius auctor, cum *Πυθαγορικῶν Ἀποφάσεων* nonnulla capita in florilegium reciperet, hic illic cum

Aristoxeni cursum sequeretur aliquid transsiluerit, interdum quae neglexerat ad alium titulum transtulerit. Ergo libri pristinam formam restitutoris ita nobis utendum est utroque teste, ut altera ex parte Jamblichi sententiarum ordine tamquam fundamenti loco iacto Joanneas suis locis reddamus, altera ex parte illius capita qua ratione coniungenda sint ab hoc discere conemur. Hoc ego confestim luculento confirmabo exemplo altero.

Viam enim quam sine molestiore incommodo ingressi sumus ne conficiamus magnus impedit hiatus. Protraham igitur ex Joannis proxima silva (Flor. 43, 49; cf. supra) eam arborem, qua tamquam ponticulo utamur, dico sententiam *δεῖν δὲ ἔφρασκον εὐθείς ἐκ παιδῶν καὶ τὴν τροφήν τεταγμένως προσφέρεισθαι, διδάσκοντες ὡς ἢ μὲν τάξις καὶ συμμετρία καλὰ καὶ σύμφορα, ἢ δὲ ἀταξία καὶ ἀσυνμετρία αἰσχροτέρα καὶ ἀσύμφορα*, quae reperitur in Jamblichi § 203. Hanc cum apud utrumque non pauca praecedant quibus alter caret, id sequitur ut quae apud Joannem abundant ea aut uberiori disputationi Jamblichi paragraphorum 200 ad 203 *φανλόγητα* iniungamus aut non ita multo ante eam in libro Aristoxeni exstitisse statuamus. Inferiori autem iudicio manus dabimus, cum nulla fissura sententias Jamblichas l. l. perspexerimus discerni. Progressus earum hic est: eum qui omnibus cuiuslibet generis praeceptis aures praebeat non minore esse stultitia quam istum qui omnino nulla accipiat; unorum igitur bonorum *ὑπολήψεις καὶ δόξαις* opus esse ut iuniores sese dedant; in universum enim statuendum esse multum valere, cum bona ratione imbuantur homines ab ipso nascendi initio, quoniam puerum appareat bene institutum bonum fore adolescentem, iuvenem probe educatum virum frugi; difficillimum esse regere adolescentes, quorum in aetatem confluant et puerorum vitia et virorum; *διόπερ πασῶν δεῖσθαι τῶν ἡλικιῶν ταύτην πλείστης ἐπιμελείας* § 202 extr.; ad summum nulli esse permittendum aetati, ut quod ipsi libeat id agat; ipsum igitur infantem consuefaciendum ut pulchra adamet, fugiat turpia . . . At consistendum;

ad eum enim iam pervenimus locum, quocum florilegium consonat. Quoniam autem campum percurrentes nullo impedimento offensi sumus, immo aptissime atque pulcherrime alteram sententiam altera exceperit, in eodem delicto deprehensus est Joannes, cuius antea eum accusavimus. Totam eam disputationem, quae §§ 200 ad 203 in. comprehenditur, piscibus mandavit; neque vero dubium est quin quae apud eum praecedunt sententiam utrobique obviam ea praefigenda sint illarum argumento. Neque tamen multa inter utrumque locum desiderari mecum iudices, si lectis anthologii verbis Flor. 43, 49 *ἐπιμελητέον δὲ πάσης ἡλικίας ἡγοῦντο, καὶ τοὺς μὲν παῖδας ἐν γραμμασι καὶ τοῖς ἄλλοις μαθήμασιν ἀσκεῖσθαι· τοὺς δὲ νεανίσκους τοῖς τῆς πόλεως ἔθεσί τε καὶ νομίμοις κτλ.* his sicut Jambl. § 202 extr. praecipitur intellexeris ut certae vitae aetates certis regantur officiis negotiisque, eo tantum discrimine intercedente ut illis, i. e. Joanneis, quid sit docendum ponatur, his qua ratione. Itaque, si quis non plus uno enuntiato interiisse ibi pronuntiet, equidem suffraget. At caveamus; ne nos patiamur decipi! Quid? altera ex parte inter Joannis *περὶ δ' ἀρχόντων κτέ. ad φιλάρχοντας* atque *ἐπιμελητέον κτλ.* nihil deesse nonne ea re persuadeatur nobis, quod, cum illis ratio explanetur ea quam opus sit intercedere regentes inter rectosque, nullum aptius subici videtur enuntiatum eo quod de officiis praecipitur infert *τῶν ἀρχόντων*? Nihilominus postea conabor inserere ibi fragmentum, quod luto Jamblicheo abluto illinc raptum esse patebit. At — praesente enim fortuna fruendum — nunc argumento novo confirmare possumus iudicium, quod de paragraphorum Jambl. 200 ss cum Joanneis *ἐπιμελητέον δὲ κτλ.* necessitudine latum est; vides enim illis adiectis ea succedere praecepta quae ad *ἀρχομένων* spectant officia.

Perveneramus usque ad § 203 mediae sententiam ab Joanne l.l. Aristoxeno tributam. Eane quoque quae succedunt recepta sunt integra? Censuisse Pythagoreos legimus § 203 ab ipsa infantia diligentissime homines esse institu-

endos, cum quibus parvuli essent imbuti eis viros factos consentaneum esset usuros eos esse moribus. Licet silere. Nonne vero verba § 203 extr. *εἰ γὰρ μηδὲν ἐστὶ τοῦτων χρήσιμον εἰς τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἡλικίαν ἀρικνουμένων ἡμῶν, μάταιον εἶναι τὸ συνεθλεῖν παῖδας ὄντας τῇ τοιαύτῃ τάξει* eqs ad *τελεωθέντας* § 204 manifestum est respicere ad § 201 *ἐν δὲ τῇ ἀνθρωπίνῳ βίῃ* eqs, quibus novus sententiarum tenor discretus erat a superioribus, praecipue ad verba *δεῖν οὖν τῆς τοῦ παιδὸς ἀγωγῆς καλῆς τε καὶ σώφρονος γινομένης καὶ ἀνδρικῆς πολὺ εἶναι μέρος τὸ παραδιδόμενον εἰς τὴν τοῦ νεανίσκου ἡλικίαν, ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς τοῦ νεανίσκου . . . εἰς τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἡλικίαν?* Eadem igitur sententia et incipit et finitur hic orbis. Nonne certum agnoscimus rerum componendarum consilium idque egregium? Quod non parvi est ad *Ἀποφάσεων* formam indolemque reperiendam et restituendam momenti. Neque enim uno hoc loco Aristoxenus ad sententiam, quam postquam posuit rationibus argumentisque confirmavit, ita rediit, ut quae demonstranda erat eam quasi demonstratam aliis verbis repeteret. Conferri possunt ex superioribus § 203 in. *καθόλου δ' εἰπεῖν* ad *ἕκαστος τῶν πολιτῶν* cum § 175 med. *καθόλου δὲ ᾤοντο* ad *ἐπιστατοῦντος* et quae illis § 203 succedunt *ταχέως γὰρ ἐξίστασθαι τὸ ζῶν ἐαθὲν τε καὶ ὀλιγορηθὲν εἰς κακίαν τε καὶ φανλότητα* cum § 174 *ἰβριστικὸν γὰρ δὴ φύσει τὸ ζῶν ἔφασαν εἶναι*. At multis hoc persequi non est opus. Praestat intellegere inferiora quoque, § 204 ss, scriptoris esse res aptissime ordinantis. Qui postquam instituendos esse homines probavit, totius — *καθόλου* dicit § 204 p. 145, 10 N. — educationis significat scopum: *εὐλαβεῖσθαι τὴν ἡδονὴν . . . ἀλλὰ μάλιστα μὲν πρὸς τὸ καλὸν τε καὶ εὖσχημον βλέποντες πράττειν ὃ ἂν ᾗ πρακτέον, δεύτερον δὲ πρὸς τὸ συμφέρον τε καὶ ὠφέλιμον*. Quo fundamento iacto nihil iam impedit quominus ad singula scriptor transeat praecepta percurrenda. Horum prima quo tendunt? *Περὶ τῆς σωματικῆς ὀνομαζομένης ἐπιθυμίας τοιαῦτα λέγειν ἔφασαν τοὺς ἀνδρας ἐκείνους*. Intellegimus id caput eum esse tractaturum,

quod est *περὶ σωφροσύνης*. Aristoxenea igitur haec quoque esse etsi capituli structura recognita perspicuum est satis superque, tamen ne contemnamus Joannis testimonium Flor. 10,67, quo § 205 sententias *ἐκ τῶν Ἀριστοξένου Πυθ.* Ἀποφ. depromptas esse confirmatur.

Verumtamen hoc non sine maximis difficultatibus cum paragrapho Jamblichi videtur comparari posse. Quibus confestim occurramus. Primum enim ea quae Joannes servavit unus *ἐπιθυμίας δὲ ἡμαρτημένης τε καὶ φαύλης τρία εἶναι εἶδη τὰ γνωριμώτατα, ἀσχημοσύνην ἀσυμμετρίαν ἀκαιρίαν κτέ.* usque ad excerpti finem eius patet esse orbis particulam, quo cupiditatum genera numeratum iri enuntiatum et a Jamblichō et a florilegii conditore receptum praenuntiaverat hoc: *εἶναι τὸ πάθος τοῦτο ποικίλον καὶ πολυειδέστατον*. Re vera enim Aristoxenum genera earum diiunxisse ab utroque teste verbis proximis monstratur. Itaque non casu concedas Joannis illud *τρία εἶδη* admonere sententiae praefixae *εἶναι τὸ πάθος πολυειδέστατον*. Ergo non longe ab hac afuerunt quae hic solus recepit. — Altera autem ex parte a quolibet perspicitur primo obtutu non posse sententiam quae apud Jamblichum solum legitur (p. 146, 9 N.) *τὸ μὲν γὰρ κενωθέντος τοῦ σώματος τῆς τροφῆς ἐπιθυμεῖν φυσικὸν εἶναι, τὸ δὲ ἐπιθυμεῖν περιέργου τροφῆς ἐπικτητόν* discerni ab ea ipsa quae praecedat (p. 146, 6) *εἶναι δὲ τὰς πολλὰς τῶν ἀνθρώπων ἐπιθυμιῶν ἐπικτητούς τε καὶ κατεσκευασμένας ὑπ' αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, διὸ δὴ κτλ.* Cuius integrum contrarium perhibet alter hoc: *εἶναι τῶν ἐπιθυμιῶν τὰς μὲν ἐπικτητούς τε καὶ παρασκευαστάς, τὰς δὲ συμφύτους*. — Uno igitur tenore legenda sunt enuntiata quae apud Jamblichum effunduntur inde a verbis (p. 146, 5) *ποικίλον δὲ εἶναι κτέ.* usque ad ἀνηκόντων § 205 extr. Ergo Joannis *ἐπιθυμίας δὲ ἡμαρτημένης κτέ.* non possunt nisi post hoc ipsum verbum inseri. Simul vero illinc conficitur, ut enuntiatum αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν ἐπιφορὰν τινα εἶναι κτέ. ad τοῦ μὴ αἰσθάνεσθαι ad arbitrium in florilegio semotum sit ab initio disputationis quo recte proferuntur a Jamblichō (§205 in.p.146,1).

De variis cupiditatibus temperantia vincendis verba fiunt in §§ 205 ad 208: una desideratur, τὰ ἀφροδίσια. At his proprium atque ampliorem locum dare auctor voluit; recte enim eis et in matrimonio et in adulescentia fruendi praecepta inveniuntur in §§ 209 ad 213. Quam arte haec quoque cum superioribus cohaereant vides; iterum vero plaudit Joannes (Flor. 101, 4), ubi ἐκ τῶν Ἀριστοξένου Πυθαγορείου inscribitur in editione Meinekiana.¹⁾ Praeterea ibi περὶ δὲ γενέσεως παιδῶν ἔλεγε (sic!) legitur. At fortasse id non traditum est unum; cf. enim quid ad Flor. 10, 67 (10, 66 Hense) annotatum sit ab Hensio; quamquam ἔλεγεν est etiam in Flor 1, 101 H. Sed haec forma non est genuina existimanda; nam Jamblichus dicit (§ 209 in.) τὰδε λέγειν αἰτούς ἔφασαν.

Progressi eramus ad § 213 τὴν τεκνοποιίαν παρὰ τοῖς πολλοῖς, quae extrema sunt huius capituli Aristoxenei; ex Peripatetici enim cuiusdam officina postrema quoque esse profecta, ne arte ea prioribus adhaerent, indicaretur verbis § 212 ὅπως ἐξ ὧν δεῖ καὶ ὅτε δεῖ καὶ ὡς δεῖ διακειμένων κτέ. quibus auditis ipsum opineris locutum esse Aristotelem.

Facile gravissima quaestio ultima oritur num qua in parte libri Πυθαγορικῶν Ἀποφάσεων exstiterint haec cognosci possit. Ac si quis secum reputet §§ 200 ad 204 generaliter demonstrari homines educandos esse, deinde transitum fieri ad certam virtutem institutis ac praeceptis ornandam, non est quod multa verba fiant ut superiores perspiciat illas paragraphos fundamento esse doctrinae cuiusdam ethicae — ad unam enim moralem philosophiam fragmenta pertinent Ἀποφάσεων, quae libri nomine sunt instructa —, cui fundamento qualia inaedificata fuerint singula exemplo prima est § 205. Initio igitur libri hae paragraphi exstiterant: neque tamen initio ipso. Probavisse enim mihi

¹⁾ In Vindob scriptura archetypi fideliter servata est ἀριστοξένου $\frac{1}{2}$ (cf. Stob. ecl. ed. Gaisf. 2, 904). Quae cum mutila esset, falso accepta est ab eo homine, qui ceterorum codicum exemplum scripserat.

videor ante has ea praecipue fuisse quae §§ 174 ad 176 profert Jamblichus ipsa quoque universa. Recedendum igitur eo est. Jamne consecuti sumus libri exordium? Quae sunt verba prima? *Τὸ διανοεῖσθαι περὶ τοῦ Θείου, ὡς ἔστι τε καὶ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος οὕτως ἔχει ὡς ἐπιβλέπειν καὶ μὴ ὀλιγορεῖν αὐτοῖ, χρήσιμον εἶναι ὑπελάμβανον* (Jamblichus addidit *παρ' ἐκείνον μαθόντες*). *δεισθαι γὰρ ἡμᾶς ἐπιστατείας τοιαύτης, ἣ κατὰ μηδὲν ἀνταίρειν ἀξιόσομεν, τοιαύτην δὲ εἶναι τὴν ὑπὸ τοῦ Θείου γνομένην* ... Plura fortasse descripsi quam quae opus sunt ut ea non refragari intellegatur sententiae quam modo protuli probavique. Unde enim aptius potuit illius modi doctrinae exordium fieri quam a deis semper colendis ac respiciendis? Magnam autem operam navasse Aristoxenum ut quam optime quae dicenda essent componeret plus uno licuit ostendere exemplo ac licebit.

2.

Cum Jamblichi §§ 180 ad 183, quarum oratio eadem est atque *Ἀποφάσεων*, de doctrina morali referatur non Pythagorae sed Pythagoreorum, Aristoxeni quin eis comprehendatur fragmentum nemo dubitabit; cf. Rohde in *Mus. Rh.* 27, 49 s. Porro velim attendas quanta sit similitudo § 180. 181 in. et § 205 Jambl., quorum locorum utroque *εἶδη* scriptor sive *ὁμιλίας* sive *ἐπιθυμίας* pertractat. Quin etiam ipsis verbis singulis § 181 med. *εἶναι δὲ ποικίλην τινὰ καὶ πολυειδῆ τὴν τοῦ καιροῦ χρεῖαν* cum *Stob. Flor.* 10, 66 H *εἶναι τὸ πάθος τοῦτο ποικίλον καὶ πολυειδέστατον* collatis quis non videt utrumque locum eiusdem hominis stilo esse exaratum? Verumtamen utrum unum sit fragmen illud an conferruminatum e compluribus particulis minoribus dubius fortasse haereas paulisper, praesertim cum bonus Jamblichus erroris auctor possit esse haud exigui. Erres enim profecto, si eius prooemio (§ 180) *ἐπεὶ δὲ καὶ ἐν τῇ πρὸς ἕτερον χρεῖα ἔστι τις δικαιοσύνη* (meminit enim Platonis *Reip.* II p. 371 extr. seq.), *καὶ ταύτης τοιοῦτόν τινα τρόπον λέγεται ὑπὸ τῶν Πυθαγορείων παραδίδοσθαι* significari cre-

das paragraphorum quae sequantur argumentum. Immo prorsus diversa illic spectari quam celerrime sententiarum summa collecta cognoscemus. Quae per quattuor dispersa est partes has: operam esse navandam hominibus ut sciant qua maxime ratione aliorum cuiuslibet commercio sit utendum; § 180 εἶναι γὰρ ad § 181 εὐεργέτας; omnino homines non ignorare debere quid in quaque re εὐκαιρῶς ab ipsis fiat, quid ἀκαιρῶς; § 181 ad ἐντεῦξιν; quam facultatem quadamtenus comparari posse discendo; usque ad § 182 ὑπάρχειν; qui autem recte uti τῷ καιρῷ didicerit, eum id quoque scire quid sint ἡ ὥρα, τὸ πρέπον, τὸ ἀρμότιον, alia eiusdem speciei, ἡ ἀρχή; usque ad § 183 ἀληθινῆς ἀρχῆς. Nudis scriptoris sententiis propositis quid sit ἀρχή paulo accuratiore expediam inquisitione. In qua plurimum tribuendum est verbis § 183 hisce: *μεγάλην εἶναι διαφορὰν καὶ σχεδὸν περὶ ὅλον τε καὶ παντὸς τὸν κίνδυνον γίνεσθαι μὴ ληφθεῖσης ὀρθῶς τῆς ἀρχῆς· οὐδὲν γὰρ ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν ἔτι τῶν μετὰ ταῦτα ὕγιες γίνεσθαι ἀγνοηθείσης τῆς ἀληθινῆς ἀρχῆς.* Quam saepe, ut hoc utar, observamus quanti sit momenti philologo aliquid pervestigaturo ab idonea re fieri initium. Idem vero in omni valet *ἐπιστήμη τε καὶ ἐμπειρία καὶ ἐν γενέσει*, denique in rebus omnibus, quippe quae ut recte agantur maxime efficiatur *εὐκαιρία*. Quid *ἐν γενέσει* sit ἀρχή et καιρὸς postea videbis. Tantum patet tempus esse intellegendum a quo exordium eius capere oporteat.

Subsistamus paulisper. Demonstrasse enim satis superque iam videor nullam aliam ad rem pertinere disputationem Aristoxeni nisi ad καιρὸν. Quod igitur Jamblichus de *χρεία πρὸς ἕτερον* verba fieri arbitratus est, id negligentiae eius tribuendum paene incredibili; ut enim ista praefigeret satis habuit conspexisse verba prima *εἶναι γὰρ κατὰ τὰς ὁμιλίας τὸν μὲν εὐκαιρον, τὸν δὲ ἀκαιρον*. Si enim longius processisset illius fragmenti omnino nullum esse locum vidisset in eo capite quod ipse condidit *περὶ δικαιοσύνης*.

Nos iam non fallimur. Omisi supra quaerere quo vinculo extrema verba § 183 *τὸν αὐτὸν δὲ εἶναι λόγον κτλ.*

conectantur cum superioribus. Poteram contendere nullo. Antea enim ea verbi ἀρχῆ vis fuerat, qua significatur rei cuiusdam ea pars a qua bene facturo incipiendum sit, hoc loco eadem vox idem valet atque Romanis *imperium*; quod optimum esse dicitur, cum nitatur benevolentia. Quid igitur haec omnia superiorem ad expositionem? A quo vero ridiculus iste transitus est factus τὸν αὐτὸν δ' εἶναι λόγον καὶ περὶ τῆς ἐτέρας ἀρχῆς nisi a Jamblichō? Neque igitur quicquam apertius potest esse quam ab illa superiore quaestione quae ad καιρὸν pertineat segreganda esse verba οὔτε γὰρ οἰκίαν κτλ. § 183.

Quae ad suum locum possuntne revocari? Sententiarum contextus in hoc fragmine is est, ut cum necessitudine quae regentibus rectisque est ea comparetur qua qui docent et qui discunt coniunguntur. Meministine proxima quaestiuncula patefactum esse ordinem prorsus eundem? Stobaei Flor. 43, 49 excerpti parte περὶ δ' ἀρχόντων ad παραφρονοῖεν relicta cum ea, quae successisse eis vidimus apud Aristoxenum spatio nescio quo intermisso, adis, Jamblichi § 200 περὶ δὲ δόξης κτλ. ad καταφρονεῖν, ab ἄρχουσι atque ἀρχομένοις ad docentes progredieris et discentes. Jam igitur mecum coniecisti in unum haec duo fragmenta conferenda esse locum. Quin etiam ubi inserenda sit Jambl. § 183 manifestum est. Cuius fragminis prima verba οὔτε γὰρ οἰκίαν οὔτε πόλιν εἶ ποτε ἂν οἰκηθῆναι μὴ ὑπάρξαντος ἀληθινοῦ ἀρχοντος καὶ κυριεύοντος τῆς ἀρχῆς τε καὶ ἐπιστασίας sero apparerent, si succederent capiti quod terminatur voce παραφρονοῖεν. Nusquam igitur ferri possunt nisi post φιλάρχοντας. Ac iam velim attendas illud ἔκονσίως, quod cum extrema sit enuntiati vox vi quadam elatum esse persentiscitur — optimo iure, quoniam id ipsum duo ista similia coniungit. Deinde legas ea quae praecedere illam sententiam modo iussimus τοὺς μὲν γὰρ ἄρχοντας ἔφασκον οὐ μόνον ἐπιστήμονας, ἀλλὰ καὶ φιλανθρώπους δεῖν εἶναι, καὶ τοὺς ἀρχομένους οὐ μόνον πειθηγίους, ἀλλὰ καὶ φιλάρχοντας. Hoc est illud imperium quod fit ἔκονσίως.

In eo capite quo de *καιρῶ* exposuit Aristoxenus hoc legimus enuntiatum § 182 *ἀρχὴν δὲ ἀπεφαίνοντο ἐν παντὶ ἐν τι τῶν τιμωτάτων εἶναι ὁμοίως ἐν ἐπιστήμῃ τε καὶ ἐμπειρίᾳ καὶ ἐν γενέσει¹⁾*, *δυσθεώρητον δὲ καὶ δυσνόητον τὴν τῆς ἀρχῆς φύσιν ἐν πᾶσι τοῖς εἰρημένους*. Nonne verba ἐν γενέσει quae consentaneum est Germanice esse vertenda „in der Zeugung“ satis inexpectata occurrunt? Quid? Ponamusne scriptorem antea diligentius exposuisse de *ἀκαιρίᾳ* in generatione cavenda? Non opus coniectura. In ea enim disputatione, quam initio eum instituisse *Ἀποφάσεων* supra demonstravisse mihi videor, hae apparent sententiae § 209 *περὶ δὲ γεννήσεως τάδε λέγειν αὐτοὺς ἔφασαν· καθόλου μὲν ᾤοντο δεῖν φυλάττεσθαι τὸ καλούμενον προφερές* atque ibidem non multo post *πολλὰ δὲ τῶν κατὰ τὸν ἀνθρώπινον βίον τοιαῦτα εἶναι, ἐν οἷς βέλτιόν ἐστιν ἢ ὀψιμαθία, ὧν εἶναι καὶ τὴν τῶν ἀφροδισίων χρεῖαν*. Superiorem igitur hanc expositionem ibi significat.

3_μ

Eis quae de fragmento § 180 ss scripsi usum aliam quoque *Ἀποφάσεων* particulam suo loco reponere me posse crediderim. Audivimus quantum Pythagorei tribuerint *εὐκαιρίᾳ* lecto Aristoxeni testimonio; audivimus praeter alia censuisse eos *εἶναι τὸν καιρὸν μέχρι τινὸς διδακτὸν*. Qua igitur vi homines tum impelli dicamus ad res gerendas, cum quid aptum quid non esset ne discere quidem potuerunt? Respondebis haud dubie *τύχη*. Neque vero tu solus; nam veteres quoque, cum de altero locuti erant, facillime transferebantur ad alteram. Velut Plato dicit *Legg. p. 709 A θεῖς μὲν πάντα καὶ μετὰ θεοῦ τύχη καὶ καιρὸς τᾶνθρώπινα*

¹⁾ Inferiora καὶ πάλιν ad *σοστήμασι*, quippe quae contra consilium Aristoxeni adverso fronte pugnent, nemo non videt ab eo esse inculcata qui *ἀρχὴν* id significare putavit quod imperium, i. e. a Jamblichō. Contra velim audias quid Peripateticus spectaverit ipse § 182 extr. *ἐν γὰρ ταῖς ἐπιστήμασι . . . βλέψαντας εἰς τὰ μέρη τῆς πραγματείας*.

διακυβερνώσι ξύμπαντα. Valde dignus memoratu Dionys. Hal. de comp. verb. XII 84: *καιροῦ δὲ οὔτε ῥήτωρ οὔδεις οὔτε φιλόσοφος εἰς τόδε χρόνον τέχνην ὥρισεν . . . οὐδ' ὄλως ἐπιστήμη θηρατῆς ἐστὶν ὁ καιρὸς, ἀλλὰ δόξη. ταύτην δὲ οἱ μὲν ἐπὶ πολλῶν καὶ πολλὰς γυμνάσαντες ἄμεινον τῶν ἄλλων εὐρίσκουσιν· οἱ δὲ ἀνάσκητον ἀφέντες σπανιώτερον καὶ ὥσπερ ἀπὸ τύχης.* Ex ipsorum Pythagoreorum officina promo Theol. arithm. p. 45 *τοιγαροῦν τύχη τε ὡς πᾶσι παρεπομένη τοῖς ἀποβαίνουσιν ὀνομάζεται (scil. ἡ ἑβδομάς) καὶ καιρὸς ἐπὶ τούτῳ, διότι καιριοτάτης τέτυχε χωρίας; cf. ibid. p. 53 extr. et 54 in.* Ex diversissimis aetatibus collecta sunt haec testimonia. Quoniam igitur et de *καιρῶ* et de *τύχη* (vid. Stob. Ecl. I 6, 18 W.) Aristoxenum in *Ἀποφάσεις* disputavisse compertum habemus, fieri non potest quin cohaesisse capita ista concludamus. Sed utrum utri fragmentum successit? Monstrari fortasse possunt est ea quae praecesserunt ipsum quo de *καιρῶ* verba fiunt fragmentum.

Jamblichi §§ 230 *παρεκελεύοντο* ad 233 *διαθέσεων* originem duxisse ex *Ἀποφάσεων* perspiceremus non solum argumento edocti, verum etiam forma — attendenda sunt *παρεκελεύοντο*, *ἔφασαν*, similia —, etiam si non succurreret paragraphorum 101, 102 disputationis, quae cum parte non exigua illarum, usque ad § 232 *ἀνεπανόρθωτον*, ad verbum consentit, exordium *παράδοται δὲ καὶ ἄλλος τρόπος παιδείσεως διὰ τῶν Πυθαγορικῶν ἀποφάσεων*. A *παρεκελεύοντο* autem § 230 incipere dixi excerptum Aristoxeneum, cum paragraphorum quae praeeunt 229 et 230 plurima enuntiata reperiantur in §§ 69 et 70, quae arte cohaerent cum § 68 propter *πρὸς τούτοις ἐμψύχων ἀποχὴν κατέδειξεν* a Peripatetico aliena; cf. enim Athen. X p. 418f. Gell. IV 11. Cobetus igitur Coll. crit. p. 429 et Nauckius (v. eius adnot.) decepti sunt § 230 in. verbis *ἔτι καὶ νῦν*. Neque enim ea est sententia, ut ab aequali Jamblichi ipsius efferri non potuerit. Rectius igitur Rohde Mus. Rh. 27, 32 (cf. p. 55) Apollonium suspicatus est expositionis inflatissimae fuisse auctorem. Sed ad propositum revertor ac primum

quidem exhibeo quae ducam esse conectenda: Jambl. § 233 ἐν τῇ μελλούσῃ ἀληθινῇ ἔσεσθαι φιλία ὡς πλεῖστα δεῖν ἔφασαν εἶναι τὰ ὠρισμένα καὶ νενομισμένα, καλῶς δὲ ταῦτ' εἶναι κεκοιμένα καὶ μὴ εἰκῆ . . ὅπως μῆτε ὀμιλία μηδεμία ἰλιγώρως τε καὶ εἰκῆ γίνηται, ἀλλὰ μετ' αἰδοῦς τε καὶ συννοίας καὶ τάξεως ὀφθῆς, μῆτε πάθος ἐγείρηται μηδὲν εἰκῆ καὶ φανύλως καὶ ἡμαρτημένως, οἷον ἐπιθυμία ἢ ὀργή. Ἐαυτὸς δὲ λόγος καὶ κατὰ τῶν λειπομένων παθῶν τε καὶ διαθέσεων. § 180 εἶναι γὰρ κατὰ τὰς ὀμιλίας τὸν μὲν εὐκαιρον, τὸν δὲ ἀκαιρον, διακρεῖσθαι δὲ ἡλικίας τε διαφορᾷ καὶ ἀξιώματος . . . οὔτε γὰρ ὀργῆς οὔτε ἀπειλῆς εἶδος πᾶν οὔτε θρασύτητος . . ἀλλὰ πᾶσαν τὴν τοιαύτην ἀκαιρίαν εὐλαβητέον εἶναι τῷ νεωτέρῳ πρὸς τὸν πρεσβύτερον. παραπλήσιον δὲ κτλ.

Pauca subiciam. Fragmentis coniunctis Pythagorei censusse narrantur in amicitia quam plurima legibus definita esse oportere, ne qua ὀμιλία temere fieret; fieri enim eam posse aut εὐκαιρῶς aut ἀκαιρῶς. Patet imprimis voce ὀμιλία viam eam qua progressus sit scriptor muniri. Ipsum vero illud γὰρ § 180 apud Jamblichum supervacaneum suam vim recuperavit.

Quibus probatis fragmentum περὶ τύχης alteri sequitur successisse illi quo de καιρῷ Aristoxenus egit.

Coniungi nondum possunt cum aliis fragmenta duo, alterum a Joanne Stobaeo Flor. 1, 101 H. servatum, alterum ex Jamblichi § 164 resolvendum paulo postea. Sed ratio necesse est reddatur, reliqua quae Aristoxeno inferior scriptor debeat cur non eodem capite purgaverim.

De Aristoxeni Πυθαγορικῆ Βίβλ.

1.

Πυθαγορικῶν Ἀποφάσεων specie atque indole exploratis ex capitibus restitutis alteram fragmentorum Aristoxeni seriem, quae haud recte adhuc videntur esse iudicata, ad pristinam sedem reducere conemur. Paragraphis Jambl. 196 ad 198 integrum comprehendi capitulum scriptoris illius

Wytttenbach (Bibl. crit. VIII p. 113 not; cf. Mahnii diatr. de Aristox. p. 60) magnam partem, penitus Rohde (Mus. Rh. 27, 50 extr. seq.) perspexit. Porro ille censuit in eo libro quem de Archytae vita conscripsisset Aristoxenus narrantem factum esse Spintharum paragraphi 197 fabellam, hic autem totum orbem quem descripsi exsectum esse ex Ἀποφάσειν. Verum enim vero mihi non est dubium quin verum libri nomen neuter reppererit. Atque illum quidem Rohde confutavit, cum non posse discerni a ceteris duabus § 197 ostendit. Sed ne in Ἀποφάσει quidem Aristoxenus talia narravit. Nam eis locis qui huic libro vindicandi sunt, ad unum omnibus, doctrinam eum proposuisse vidimus Pythagoreorum moralem. Contra de moribus eorum verba vel factis esse facta nusquam observari poterat. Haec autem describuntur eo loco, in quem nunc inquiremus. Neque igitur ullum inveniri potest Ἀποφάσεων enuntiatum quo simile quicquam exponatur hisce § 196 εἴ ποτε αἰτοῖς συμβαίη ἢ ὄργῃ ἢ λύπῃ ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, ἐκποδῶν ἀπηλλάττοντο καὶ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος γενόμενος ἐπειρᾶτο καταπέτειν τε καὶ ἰατρῆειν τὸ πάθος. Ubi vero illarum quidem fragmentorum quae non ita pauca sunt numero reperiri potest quod contendatur cum eis quae de Archyta referuntur et de Clinia? Res ipsae quae ibi disputantur, quem in modum intellegenda sit earum inscriptio, indicant aperte. Ita enim Latine veritas ἀποφάσεις, ut dicas sententias eas esse Pythagoreorum vel voces; ne „dicta“ quidem prorsus recte proponas. Cuius interpretationis nemo melior acciri potest patronus quam Aristoteles. Metaph. Α 7 p. 1073^a 14 ss πότερον δὲ μίαν θετέον τὴν τοιαύτην οὐσίαν ἢ πλείους, καὶ πόσας, δεῖ μὴ λανθάνειν, ἀλλὰ μεμνήσθαι καὶ τὰς τῶν ἄλλων (scil. φιλοσόφων) ἀποφάσεις, ὅτι περὶ πλήθους οὐδὲν εἰρήκασιν, ὅτι καὶ σαφῆς εἰπεῖν. hic unus est locus Aristotelis, ubi de hac forma vocis codices consentiant. Praeterea observandum in fragmento, quod in veris Ἀποφάσεων reliquis supra ducendum dixi, sic loqui Aristoxenum Jambl. § 182: ἀρχὴν δὲ ἀπεφαινόντο ἐν παντὶ ἐν τῶν τιμω-

τάτων εἶναι. In § 197 dicit *διηγέιτο*; quo nunquam utitur in Sententiis. Has igitur ob causas non audiendus Rohde qui l.l. p. 35 s omnia putavit quae illi ab amicis Pythagoreis narrata essent de sectae non solum doctrina verum etiam institutis ac nonnullorum eius asseclarum factis eo esse congesta. Immo diligentissime distinguenda censeo ab reliquis fragmina Sententiarum. A quibus cum tota indole diversae sint §§ 199 ss, ad quem librum has referendas esse putemus? Vivendi rationem qualem in quibusdam rebus gerendis Pythagorei probaverint illinc discimus. Quid multa? Parata sunt omnia ad sententiam simpliciter nudeque ferendam eam, qua illae paragraphi vindicantur *Βίῳ Πυθαγορείῳ* (v. Porph. Vit. P. § 59) vel *Πυθαγορικῶ* (Jambl. § 233).

At fortasse tuo iure iam quaeras cur tandem ita enitar, cum certo profligari res possit testimonio. Peropportune enim accidit quod confirmare eo licet, si modo licet, interpretationem philologam.

Postquam inde a § 196 vitasse dicti sunt Pythagorei *ἀνώμαλον βίον, ὀργάς, ἀθυμίας, ταραχάς, ἄλλα τοιαῦτα* idque ipsum moribus et factis eorum quae exemplorum loco describuntur comprobatum est, aptissimus eo fit progressus, ut et lacrimis aliisque similibus animorum motibus narrentur temperavisse. Quibus consideratis apud ipsum Aristoxenum cum illis superioribus probatum videtur cohaesisse haec verba § 198 *οἴκτων δὲ καὶ δακρύων καὶ πάντων τῶν τοιούτων εἶργεσθαι τοὺς ἄνδρας*. Quae a Jamblichō repetuntur § 234 multis commodissime subtextis. Cum vero idem tenor reperiatur in § 226, successisse rebus §§ 196 ad 198 *εἶργεσθαι τοὺς ἄνδρας* colligendum est ea quae paragraphis 234 ss referuntur. Quarum partium inferior deprompta est e *Πυθαγορικῶ Βίῳ*; vid § 233.

Sed uti formido nova quaedam instare videtur quaestio quae curat sortem verborum § 198 *οὔτε δὲ κέρδος οὔτε ἐπιθυμίαν οὔτε ὀργὴν οὔτε φιλοτιμίαν οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν τῶν τοιούτων αἰτίων γίνεσθαι διαφορᾶς, ἀλλὰ πάντας τοὺς Πυθαγορείους οὔτως ἔχειν πρὸς ἀλλήλους ὡς ἂν πατὴρ σπουδαῖος*

πρὸς τέκνα σχολίη. At haec ego cohaerere cum superioribus nego motus verbis *αἴτιον γίνεσθαι διαφορᾶς* et *ἔχειν πρὸς ἀλλήλους.* Etenim cum ea omnia quae antea audivimus ad Pythagoreorum commercium pertineant hominum omnium, his prorsus inopinati rapimur ad conspectum eius familiaritatis amicitiaeque quae valuit inter scholae socios. Tota igitur haec enuntiati pars e capite quod de amicitia Pythagorica fuit decerpta est. Quid igitur faciamus? Exitus iam antea est inventus. Quoniam enim supra visa sunt post *εἰργεσθαι τοῖς ἀνδρας* ea fuisse apud Aristoxenum saltem, quae in Jambl. § 234 illis succedant, sponte accidit ut post eiusmodi caput ea collocentur. — Postea autem alio quoque loco, § 164, Jamblichum videbimus disputationis describendae non exiguam partem transsiluisse unumque extremum exempli enuntiatum subiecisse.

Sed antequam — id quod proximum est — laudes restituere coner quibus Aristoxenus amicitiam Pythagoricam ornavit, componendarum rerum artem quam egregie ille vir calluerit, etsi saepe animadverti poterat, tamen iuvat novo probare exemplo. Phintiae enim Damonisque mutuam amorem eo praecipue consilio praedicavit, ut Pythagoreos doceret *οἰκτων καὶ δακρύων, θωπείας καὶ δεήσεως καὶ λιτανείας καὶ πάντων τῶν τοιούτων* fuisse expertes. Haec enim ipse praefatus est (§ 234 in.; turbas Nicomachus fecit § 233 extr. quam conf. cum Porphyrii 59) atque aliis verbis usus repetiit § 234 extr. his: *ἐκκοπεῖν ἂν αὐτῶν ἢ σεμνότης [καὶ ἡ προσποίησης πίστις] καὶ ἡ ἀπάθεια*, ubi quoniam unam amicitiam Pythagoreorum temptare nondum in animo est sponte intellegis *ἡ πρ. π.* inculcata esse a Nicomacho. Sed eadem fabula viam sibi ille munivit, ut alia exempla depingeret amicitiae, velut Cliniae § 239; v. § 127 coll. Cobeti Coll. cr. p. 371.

Itaque terminato saltem amplo capite quibus maxime rebus *Βίος* ille *Πυθαγορικὸς* diversus fuerit ab *Ἀποφάσει* definire licet libetque. Patefactum enim illic id maxime Aristoxenum egisse, ut mores virorum, ut instituta, denique

ut vitae degendae modum qui eis probatus esset, expressum verbis effictumque oculis subiceret. Contra libro altero demonstrare conatus sum nudas Pythagoreorum comprehensas esse sententias quibus mores possent conformari neque dubito quin eius argumentum aptissime Jamblichus § 101 adumbret, cum dicat *διὰ τῶν Πυθαγορικῶν ἀποφάσεων τῶν εἰς τὸν βίον καὶ τὰς ἀνθρωπίνας ἐπολήψεις διατεινουσῶν*; cf. etiam § 102 ext.

Sed *Bíon* restituere pergamus.

Splendidissimi orbis cui amicitiae Pythagoricae exempla Aristoxenus inclusit nihil tenemus nisi membra disiecta. At compensemus fortunae invidiam quantum possumus. — Paragraphos 237 et 238 abiudicandas ab eo duco. Cur? Silentio nomina obruuntur Pythagoreorum quorum ibi virtus praedicatur. Quod unquam ab illo factum esse miro concentu quattuor exemplorum negatur eorum quae ex thesauro eius detracta esse compilatores confitentur. Archytas nominatur in Jambl. § 197, Damo et Phintias in § 234 ad 236, cf. Porph. 59, eidem, Archytas et Plato, Clinias et Prorus in § 127. Itaque § 237 s componendae sunt potius cum 122 ss ea quoque re similibus, quod ne ipsas quidem (cf. Rohde in Mus. Rh. 27, 40 s) Aristoxeno quisquam adscribere audeat. Principio vero paragraphi 237 quid? *λέγεται δὲ ὡς καὶ . . .* Profecto, nos cur opus fuerit *λέγεται δὲ* non nescimus. — Partis residuae duo exempla primum, Damonis et Phintiae § 234 ad 236, et secundum, Cliniae § 239 coll. § 127, certo, postremum, Thestoris § 239, quod alteri adhaeret fortasse Aristoxenea. Verum gravius quod duo illa eodem ordine numerantur in § 127 — interposita amicitia Platonis Archytaeque. Haec igitur nisi omnia fallunt extrusa est loco altero. Satis certa haec ego iudico; coniectura quae si non alia re at certe modestia commendatur, paragraphi 128 exempla cum prorsus similia illis sint Aristoxeno vindicarim, Cliniae, adsumpta videlicet Thestoris e § 239, ut subiungantur memoriae quam illic subsequuntur. Plausum autem haec opinio nanciscetur his insuper rebus

deliberatis. Extremae § 128 sententiae, ὅλως δὲ πάσας κτλ., Jamblichus quidem auctor non est, quoniam postea, § 234 ss, contra legem ipse fecit. Ergo hanc descripsit. At quis eius auctor? Nonne eadem discrepantia considerata verisimile videtur ab eodem a quo, capite de amicitia absoluto, ratione illa finis narrandi fiat aliquando exempla etiam §§ 234 ss antea esse prompta, cum praesertim in § 127 eversa funditus non sint? Quid quod §§ 127 s ad Aristoxenum relatis § 198 verba quae abundabant, οὔτε δὲ κέρδος κτλ., quae in fine amicitiae Pythagoricae laudum exstitisse antea vidimus adnectere licet, dummodo δὲ quod a Jamblichō structura enuntiati exegit¹⁾ mutetur in γάρ. Quo facto hic pervolandum campus: ὅλως δὲ πάσας εἴ τις λέγοι τὰς γεγενημένας ὁμιλίας τοῖς Πυθαγορείωις πρὸς ἀλλήλους, ὑπεραίροι ἂν τῇ μήκει τὸν ὄγκον καὶ τὸν καιρὸν τοῦ συγγράμματος· οὔτε γὰρ κέρδος οὔτε ἐπιθυμία . . . οὔτε ἄλλο οὐδὲν τῶν τοιούτων αἰτίων ἐγένετο διαφορᾶς, ἀλλὰ πάντες οἱ Πυθαγόρειοι οὕτως εἶχον πρὸς ἀλλήλους ὡς ἂν πατήρ σπουδαῖος πρὸς τέκνα σχολίη.

Age prodeat qui splendidae expositionis splendidiorem clausulam invenerit!

2.

Quod Jamblichi §§ 137 ad 140 ad unam omnes ex Aristoxeno derivatas Rohdius Mus. Rh. 27, 45 s dixit, in ea re haud dubium est quin multis nominibus erraverit. Audiatur capite dissecto quis cuiusque particulae auctor evadat.

Primum, § 140 extr. Aristoxeni non est. Hunc enim tradidisse posteris ὅτι Ἄβαρον τὸν Ὑπερβόρειον εἰστία Pythagoras καὶ τὸν διστόν αὐτοῦ ἀφείλετο ᾧ ἐκυβερῆατο non concedat is qui dubiam vocis ἀφείλετο vim respiciat neque admiratorem philosophi Peripateticum neget. At hoc fieri

¹⁾ Eadem de causa oratione obliqua quam ego postea sustuli uti coactus est.

potuit ut compilerator quidam depravaret. Quare aliunde iudicium nostrum stabiliendum. Cum firmo vinculo adnexae non sint § 140 (et 141), satis erat habendum §§ 137 ad 139 illi scriptori vindicavisse — si modo poterant vindicari. Argumento fuere praesentis temporis formae, quibus videbatur uti non potuisse nisi qui Pythagoreos ultimos vidisset. Quod igitur initio § 140 quam non esse Aristoxeni suspicatus sum ἡγοῦνται legitur, id sic poterat explicari ut Jamblichio tribueretur aut eius auctori qui respondere ea superioribus iussisset.

Attamen, paragraphis § 137 ad 139 nitendum non est. Nam eadem ipsae temporis praesentis formae, διορίζουσι § 137 p. 100, 8 σπουδάζουσι § 138 p. 101, 5 ἔχουσι πιστευτικῶς ibid. p. 101, 12 πειρῶνται ibid. p. 101, 14 quibus Rohdus confisus est vehementer sunt offensioni. Imperfecto aut aoristo Peripateticum usum mores vitamque virorum depinxisse ceteris demonstratur fragmentis omnibus. Quod qui factum sit apertissimum est. Eo tempore quo praeclaras eorum virtutes ille celebravit totus ille splendor tantaque praestantia restincta erant et evanuerant; cf. Laert. VIII 46. Ipse, disciplina dimidiatus Peripateticus, intima mente homo Pythagoreus scriptis scholae fidem servavit.

Secluduntur ab Aristoxeni libris hac ratione § 140 ac 137 et 138, § 139 non item; quippe in qua ἔφη scriptum sit, et φασὶ quod momentum non facit. At huius paragraphi alius indicari auctor potest. Estne quisquam in Aristoxeni ingenium modo se insinuaverit, qui tanta eum in homines male sanos indulgentia fuisse neget? Ἐφη γοῖν Εὐρύτων τις λέγειν ὅτι φαίη ποιμὴν ἀκοῦσαι τινὸς ἄδοντος, νέμων ἐπὶ τῇ τάφῳ τοῦ Φιλολόου, καὶ τὸν οὐδὲν ἀπιστῆσαι, ἀλλ' ἐρέσθαι τίνα ἁρμονίαν . . . φασὶ δὲ καὶ τῷ Πυθαγόρῳ τινὰ ποτε λέγειν, ὅτι δοκοίη ποτὲ ἐν τῷ ὕπνῳ τῷ πατρὶ διαλέγεσθαι τεθνεῶσι eqs. Mihi quidem nimis creduli aut ridiculi videntur esse Pythagorei hoc loco, apud Aristoxenum admodum graves admirabilesque. Molestiorne ut hoc utar cogitari potest inficetia quaestione Euryti? Verum enim vero nemo est

qui opinanti, non demonstranti manus det. Itaque plurimum ei rei tribuo, quod nihil similis monstrari potest isti paragrapho, 139, quam fragmentum Androcydis qui vocatur *περὶ Πυθαγορικῶν συμβόλων*, § 145. Neque enim ea tantum re quod utroque loco e vita Pythagoreorum exempla promuntur geminae sunt §§ 139 et 145, quod utrobique colloquia virorum fiunt brevia, verum etiam quod sicut § 145 symbolum morale subest p. 105, 9 οὐδὲν ἐκ ταῦτομάτου συμβαίνειν καὶ ἀπὸ τύχης ἀλλὰ κατὰ θεϊάν πρόνοιαν, eodem modo, § 148 qua iteratur § 139 argumentum, *περὶ θεῶν μηδὲν θαυμαστὸν ἀπιστεῖν* (cf. 138 extr. *μηδὲν ἀπιστοῦντες ὅτι ἂν εἰς τὸ θεῖον ἀνάγηται*), si quid aliud consanguineum. Etiam Androcydes igitur personatus centonis quem dissolvimus particulam repetit, § 139 (certe ad *ἐκείνω* p. 102, 7). —

Aristoxenus illa esse a se abiudicata haud ferat aegre; gaudebit vero duo fragmenta disiecta reconciliari. Paragraphorum enim Jamblichi 96 ad 100, quibus per totum diem inde ab orto solis quid Pythagorei facere dicere soliti sint continue enumeratur, cum una particula nomine eius signetur ab Athenaeo II p. 46 F seq (cf. § 97 med; Rohde l. l. p. 36), id restat ut corrigatur non *Ἀποφάσσει*, quae adhuc valet sententia, Jamblichi auctorem ea debuisse, sed *Βίω Πυθαγορείω* exemplisque confirmetur § 96 *τοὺς μὲν ἐωθινοὺς περιπάτους ἐποιοῦντο οἱ ἄνδρες*, § 97 *ἐχρῶντο δὲ ἀλείμμασι καὶ δρόμοις*, § 99 *ἔθρος δ' ἦν τὸν νεώτατον ἀναγινώσκειν*. At non unicus hic usus verborum Athenaei. Audias velim quid excerpserit: *καὶ τῶν Πυθαγορικῶν δὲ τροφή ἦν ἄρτος μετὰ μέλιτος, ὡς φησὶν Ἀριστόξενος, τοὺς προσφερομένους αὐτὰ ἀεὶ ἐπ' ἀρίστω¹⁾ λέγων ἀνόσους διατελεῖν*. Ubi *ἀεὶ ἀνόσους* fuisse *τοὺς προσφερομένους αὐτὰ* dixit? Certe non ibi, § 96 ad 100, quo superiora (usque ad *μέλιτος*) spectant. At cum primum § 196 *προσεῖχον γὰρ οἴτοι, τὰ σώματα ὡς ἂν ἐπὶ τῶν αὐτῶν διακέηται, καὶ μὴ ἦ δὲ μὲν ξικνά, ὅτε δὲ πολύσαρκα· ἀνωμάλον γὰρ βίον ὄντο εἶναι*

¹⁾ Num igitur helluari ceteroqui licet? At inscite quae lecta erant relata sunt.

δειγμα succedere iusseris paragraphis 96 ad 100, subito intelleges unde originem duxerit ecloga Athenaei.

3.

Paragraphorum 163 ss, quas sententiis Peripatetici refert esse summa cum fide affirmari potest fragmento eius *Anecd. Paris. I p. 172* collato (vid. Rohde l. l. p. 39 et 48), enuntiatum primum in studiis refert Pythagoreos esse versatos hisce: *τῶν ἐπιστημῶν οὐχ ἡμιστά φασί τοὺς Πυθαγορείους τιμᾶν μουσικὴν τε καὶ ἰατρικὴν καὶ μαντικὴν· σιωπηλοὺς δὲ εἶναι καὶ ἀκουστικούς καὶ ἐπαινεῖσθαι παρ' ἀδελφοῦ τὸν δυνάμενον ἀκοῦσαι.* His ex artibus uni, τῇ ἰατρικῇ, qualem operam illi navaverint, confestim certiores fimus verbis eiusdem paragraphi *τῆς δὲ ἰατρικῆς ad ἀρρωσθημάτων,* quae iterantur § 244. Cum vero paragraphi 164 illa de medicina expositio duabus brevibus excipiat sententiis quae, ubi e §§ 110 et 111 sicut par est suppletæ sunt et auctæ, plenum circumscribunt caput *περὶ μουσικῆς* inscribendum, nonne quem ad finem primum § 163 enuntiatum præfixum sit patet? Indicat quae proximis capitibus res tractandæ sint. Sed a quo homine compositus est hic index? Primum quidem constat non Jamblichi eum esse, qui si auctor fuisset, de uno locutus esset Pythagora; cf. § 196. 230 al. Multo autem gravius argumentum est quod apud eum in proximis nihil quod ad *μαντικὴν* pertineat legitur. Nicomachusne igitur qui Aristoxeni memoriam Jamblicho tradidit (cf. huius § 233 extr. cum Porph. 59) prooemium confecit? Ne is quidem. Audiantur verba § 164 (cf. § 110): *ὑπελάμβανον δὲ καὶ τὴν μουσικὴν μεγάλη συμβάλλεσθαι πρὸς ὑγείαν.* Et his et Anecdotorum testimonio quod commemoravi demonstratur ita res Aristoxenum ordinavisse ut priore loco de medicina referret, posteriore de musica. Nicomachus igitur si confecisse indicem putandus esset, ita expectaremus rem ab eo esse gestam, ut amplum caput pervolans notaret colligeretque voces eas quibus singularum partium argumenta designarentur. Quare illico,

opinor, quaeremus qua de causa scripsisset initio *τιμᾶν μουσικῆν τε καὶ ἱατρικῆν*, ordine capitulorum inverso.¹⁾ Concedatur haud dubie licuisse id eius ingenio qui ipse ediderit quae deinceps disserantur, non eius qui aliena colligere indiculo instituat.

Pretiosissimum igitur adiumentum nacti nonne duobus iam quae promissa erant particulis repertis ceteras quoque speremus cogi posse? Quod negotium antequam subeamus, verisimillimum esse dixerim § 114 *ἔτι τοίνυν ad τῆς ἐπιφθῆς successisse apud Aristoxenum rebus § 111* (interiecta enim *λέγεται § 112s* eidem deberi nequit demonstrari) ea de causa quod paragraphorum 64 et 65 auctor, qui illius vestigia anxie pressit, eodem tenore Pythagoram unum praedicavit. Neque absonum esse videtur quod, postquam generaliter relatam est de more virorum medendi cupiditatibus, ea sententia quae ipsa quoque universa est ad singulas quasdam usus causas progressus fit enarrandas. Neque enim quemquam fieri potest ut lateant proprii orationis Aristoxeneae colores. Quis autem liber fuit? *Βίον Πυθαγορικῶν* vestigia recognoscentur paucis exemplis ex iis particulis promptis quae sunt de medicina et de musica: *ἄψασθαι καταπλάσμάτων ἐπὶ πλείω τῶν ἔμπροσθεν § 163; ἔχρωτο Ὀμήρου καὶ Ἡσιόδου λέξεις, § 164; ἐκείνου κρούοντος συνῆδον παιᾶνάς τινας § 110; similia. At illuc revertor.*

Ut enim quae de *μαντικῇ* et de *ἐχεμυθία* Pythagoreorum Aristoxenus dixerat non digna iudicavit *θεῖος* Jamblichus aut bonus huius auctor quae reciperet integra, ita casu servatae sunt scintillae quaedam, licet a compilatoribus temere sint cinere obrutae. Qui Jamblichi § 149 et 150 in. sententias coacervavit, is de suo nihil fere addidit nisi verba quibus abundare solent compilatores, res certe ab Aristoxeno accepit. Vestitum et strata virorum describit ipsi Peripatetici verbis usus; cf. § 100 p. 77, 12 N. De sacrificiis eorum (§ 150 in.) ita refert, ut vocibus tantum non

¹⁾ Jamblichum enim ea invertisse credi omnino nequit, quoniam quanta caecitate transcripserit antea perspectum est.

omnibus, de re utique ei adstipuletur. Itaque non incautum videor iudicium ferre Aristoxeni esse haec quoque quae in § 149 inveniuntur *προσείχε δὲ καὶ φήμαις καὶ μαντείας καὶ κληδόσιν ὅλως πᾶσι τοῖς ἀνομάτοις*. Accedit enim quod in verborum eorum numero, quibus regi ille enuntiata iubebat, velut *ῥόντο δεῖν* in *Ἀποφάσεις, ὑπελάμβανον* utrobique, similibus, ducendum est etiam illud *προσεῖχον* quod more suo § 149 auctor in numerum singularem convertit; cf. enim § 196 *προσεῖχον γὰρ οὗτοι, τὰ σώματα ὡς ἂν κτλ.* Ne eiusmodi quidem indicia spernenda esse confirmabo exemplo contrario. Suspicietur quispiam rebus quae referantur confisus paragraphorum 106 et 107 in. ad *παρηγεῖτο* Aristoxenum fuisse auctorem principem. Confutaretur vocibus *ἀπεδοκίμαζεν, ἐκέλευεν, παρηγεῖτο*, utpote quorum nullum in fragmentis eius veris quae non pauca sunt reperiatur. Cuius rei quae causa fuerit memoratu non indignum. Cavet ne arrogantius Pythagorei iudicavisse viderentur. Praetulit igitur praeter ea quorum supra mentio facta est *παρήγγελον*, v. § 99. 101. 241, *παρεκελεύοντο* § 204. 230, *ἡγοῦντο* scil. *ἐπιμελητέον* Stob. Flor. 43, 49, *ἐδοκίμαζον* § 100. 163 = 244. 176. 241 similia. Quae quanto sunt modestiora illis! Sectariorum regi tantam verecundiam non esse probatam quis miretur?

Duo restant quae indiculo § 163 promissa sunt capitula nunc e tenebris resuscitanda: 1 *σιωπηλούς δ' εἶναι καὶ 2 ἀκονστικούς καὶ ἐπαινέσθαι παρ' αὐτοῖς τὸν δυνάμενον ἀκοῦσαι*. Utriusque vestigia agnosco in § 94. Unde cum primum dempta sunt quae homo non admodum prudens alienissimo loco interposuit *ἐσκόπει δὲ καὶ* p. 69, 22 ad *φιλίαν* p. 70, 2 simul cum *ἔπειτα εἴ εἰσιν* ad *λαλεῖν* p. 69, 21 5, quorum ope superioribus ista adnexuerit sententia superiore ipsa moleste iterata, restitutum esse ordinem pristinum nemo est quin confestim ex argumento colligat. Consideremus enim quid Pythagoras nimirum ipse censuerit *ἐσκόπει εἰ δύνανται ἐχεμυθεῖν· τούτω γὰρ δὴ καὶ ἐχρήτο τῷ ὀνόματι· καὶ καθ' εἴρα εἰ μανθάνοντες ἴσα ἂν ἀκούσωσιν οἷοί τε εἶσιν σιωπᾶν*

καὶ διαφυλάττειν· περὶ εὐμαθείας (δὴ) καὶ μνήμης ἐσκόπει, πρῶτον μὲν εἰ δύνανται ταχέως καὶ σαφῶς παρακολουθεῖν τοῖς λεγομένοις, ἔπειτα εἰ παρέπεται τις αὐτοῖς ἀγάπῃς καὶ σωφροσύνῃ πρὸς τὰ διδασκόμενα. Cohaesere igitur hic quae ea quae requirimus. Quamquam § 94 haud infitior ideo me elegisse, ut cum ἐχεμυθεῖν· τούτῳ γὰρ δὲ καὶ ἐχρηῖτο τῷ ὀνόματι contendendi possent Aristoxeni § 201 ἐν τῷ βίῳ εἶναι τινὰς ἡλικίας ἐνδεδασμένους· οὕτω γὰρ καὶ λέγειν αὐτοὺς φασιν. Rerum igitur summam sane parcam tenere videmur; sed orationis omnes elisos esse nervos facile sentimus, cum splendoris fragmentorum integrorum recordamur. Quo maiore gaudio audiatur ultimam capitis particulam manibus furum non esse depravatam.

Redeundum ad eum capitis §§ 163 ss locum nobis est, unde ad alias digressi eramus, ad § 164 med. Ac iam vide an forte accidisse putandum non sit, ut ubi exspectaverimus verba factum iri de audiendi quoque arte discendique a Pythagoreis culta, fragmentum ibi inveniamus quod cum de memoriae referat usu in hunc locum unice videatur quadrare. Sonus enim enuntiatorum Aristoxeneus est. Actane igitur res est? Minime. Diligenter reminiscendum quid iam constet de *Βίον* et *Ἀποφάσεων* discrimine. Contendo enim congesta illuc esse quae in utroque libro de simili re disputata erant. Quod novum non est. Idem animadverti poterat factum in § 230 ss 234 ss, ubi cum quae interiecta sunt Nicomacho debeantur, quis duorum librorum flores concoxerit non latet. Paragraphi 164 *ἐτίμων* eqs ad § 166 in. ad *Βίον* sunt referenda. Sed num etiam superiora, ᾧ ὄντο δὲ δεῖν κατέχειν ἐν τῇ μνήμῃ κτλ.? Comparet quis Vitae ᾧ ὄντο γὰρ δεῖν μὴ πρότερόν τινι ἐντεγγχάνειν § 96. At aperta dissimilitudo. In medio rerum aliarum tenore haec causae loco adiunguntur, illa e se apta sunt et disputationis de memoria instituendae facile vel exordium. Quo nomine unice gemini sunt loci *Ἀποφάσεων* hi: § 175 *καθόλου δὲ ᾧ ὄντο δεῖν*; cf. Stob. Flor. 43, 49; § 101 *τὰς ἐπανορθώσεις*. . ᾧ ὄντο δεῖν γίνεσθαι; cf. § 231.

Sed revertemur huc paulo postea. Absumpti sunt indicis tituli. Apte *μανικὴ* subiungi videtur medicinae musicaeque geminis, illi ea quae, cum ad audiendi virtutem spectarent, commodissimum ad *ἐτίμων κτέ.* transitum effecerunt. —

Itaque reverti ad propositum licet.

Lemmate privata in Stob. Flor. I 71 H. produntur haec: *ἐκ μὲν τῆς μανικῆς (προμανικῆς: em. Nauck) πρόνοιαν ἔφασαν δεῖν ἐπιζητεῖν, ἐκ δὲ τῆς ἱατρικῆς τῆς τε προνοίας ἐπανόρθωσιν. . . ταῦτα γὰρ εἶναι πέρατα τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης· ἐκ δὲ τῆς μουσικῆς αἴσθησιν ἀκριβῆ τε καὶ ἐπιστημονικῆν, ἐκ δὲ τῶν μαθηματικῶν ὀνομαζομένων συλλογισμὸν τε καὶ ἀπόδειξιν τῶν δι' αὐτῶν νοημάτων.* Quae Anthologium percurrens cum primum legi, quia indicem illum § 163 memoria tenebam, statim vidi fragmentum id esse Aristoxeni. Deinde Meinekeum hoc occupasse intellexi, qui recte ad *Ἀποφάσεις* id rettulit.¹⁾ Nam hic solus Pythagoricus eius libellus ad condendum Anthologium collatus est. Praeterea formulae *ἔφασαν κτέ.* in unis harum fragmentis usus cognoscitur. Neque igitur mirum excerptum illinc Florilegii frustulum neque inseri posse neque affigi §§ 163 ad 165 Jambl. Nam, si recte antea iudicatum est, de iisdem aut certe similibus rebus in libro utroque disputare Aristoxeno licuit.

Huc igitur pertinent ea verba quae e § 164 modo resolvimus, *ῥῶντο δὲ δεῖν κατέχειν ἐν μνήμῃ κτλ.*, quamquam utrum praecesserint an secuta sint illa diiudicari vix potest. Contra vel locus videtur reperiri posse fragmento non ita magno Stob. Fl. I 101 H. *τὴν ἀληθῆ φιλοκαλίαν ἐν τοῖς*

¹⁾ Contra ne cum eodem viro doctissimo Flor. I 1, 199 H. *Ἀποφάσεις* quis intrudat. A quibus musivus iste sermo prorsus abhorret. Deinde symbolis ab Aristoxeno locum esse concessum haud verisimile. Lemma pridem interiiit; vane refictum est *Πυθαγορικά*. Plutarcho sine causa Wytttenbachius tribuit. Symbolorum thesauro praemissa erant. Simillima Jambl. praefatur occasione data §§ 105 et 227.

ἐπιτηδεύμασι καὶ ἐν ταῖς ἐπιστήμασι ἔλεγον εἶναι· τὸ γὰρ ἀγαπᾶν καὶ στέργειν τῶν καλῶν ἐθῶν τε καὶ ἐπιτηδευμάτων ὑπάρχειν· ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἐπιστημῶν δὲ καὶ ἐμπειριῶν τὰς καλὰς καὶ εὐσχήμονας ἀληθῶς εἶναι φιλοκάλους, τὴν δὲ λεγομένην ὑπὸ τῶν πολλῶν φιλοκαλίαν, οἷον (τὴν ἐν) τοῖς ἀναγκαίοις καὶ χρησίμοις πρὸς τὸν βίον γινομένην, λάφυρά που τῆς ἀληθινῆς κείσθαι φιλοκαλίας. Quae fieri potest ut prooemium fuerint copiosae expositionis, cuius e parte inferiore qui supersunt pannuli exigui modo congesti sunt.

Sed progrediamur si licet ad firmiora, ad *Βίον* redeuntes.

4.

E toto Jamblichi capite XXVII praeter § 127 et 128 nihil videtur argumentis saltem Aristoxeno vindicari posse nisi § 129 καὶ γὰρ νόμους ἐφύλαττον ad § 130 ἐχρήσαντο. Qua in re non ita caute Rohdus nixus est l. l. p. 42 enuntiato § 129 πολλῶν ad πολιτείας, quod in § 249 illi adscripta iteratur. Neque enim dubium est, quin ineptissime hinc illuc translatum sit.¹⁾ Causa disceptatur verbis μέχρι τινός. Quae suum locum tenent in § 249, utpote qua memoria inimicitiarum cum Pythagoreis gestarum proponatur continua: οἱ Κυλώνειοι διετέλουν πρὸς Πυθαγορείους στασιάζοντες· ἀλλ' ὅμως ἐπεκράτει μέχρι τινός ἢ τῶν Πυθαγορείων καλοκάγαθία . . . τέλος δὲ εἰς τοσοῦτον ἐπεβούλευσαν τοῖς ἀνδράσιν κτέ. Quae notavi verba ea omnia inter se respondent; in § 129 cum quae respondeant desint, μέχρι τινός quid sibi velit intellegi non potest.

Quodsi principem auctorem earum reperire cupimus, primum quidem non contemnendum quod ἐπιτηδεύματα καὶ ἔθνη ut in § 130 p. 94, 12, sic uno tamquam spiritu effunduntur etiam in fragmento Aristoxeni, quod modo tractatum est, Stob. Flor. I 101 H. τὸ γὰρ ἀγ πᾶν καὶ στέργειν τῶν καλῶν ἐθῶν τε καὶ ἐπιτηδευμάτων ἰπάρχειν. Sed maioris momenti sunt Laertii VIII 15 s ἔλεγόν τε καὶ οἱ ἄλλοι Πυθα-

¹⁾ Id quod vel ipsi Jamblicho dari potest.

γόρειοι μὴ εἶναι πρὸς πάντας πάντα ζητᾶ, ὡς φησὶν Ἀριστόξενος ἐν δεκάτῃ παιδευτικῶν νόμων. ἔνθα καὶ Ξενοφίλον τὸν Πυθαγορικόν, ἐρωτηθέντα πῶς ἂν μάλιστα τὸν υἱὸν παιδεύσειεν, εἶπεν, εἰ πόλεως εὐνομουμένης γενηθεῖη· ἄλλους τε πολλοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἀπεργάσασθαι καλοῖς τε καὶ ἀγαθοῦς ἄνδρας, ἀτὰρ καὶ Ζάλευκον καὶ Χαρώνδαν τοὺς νομοθέτας. Quae quicumque mente non praecipua contemplatur, is enuntiatum ἄλλους τε πολλοὺς κτέ. ob orationis formam recte a Wytttenbachio bibl. cr. VIII 112 et Rohdio l. l. Aristoxeno concedere debet esse vindicatum. Fac enim primitus id cohaesisse cum eis quae praecedant Peripatetici memoriam. Quam inanem compiler laborem suscepisse putandus esset, cum praeferrer orationem obliquam! Praesertim cum nihil facilius esset quam simul cum proximis directa quam vocant id efferre. Nihilominus usu Laertii examinato videndum an temere ab eo formae eius confundantur. Sane nihil huc faciunt eorum capitum exempla quibus δόξαι comprehenduntur aut ἀποφθέγματα. Ubi cur mixtio fiat facile perspicitur; directae enim orationis enuntiativae ubivis praefigas ἐδόκει αὐτῷ vel αὐτοῖς, obliquae ἔφη vel λέγεται εἶπεν vel simile aliquid. Cf. II 93. VII 88. 126. IX 1 (X 118) et II 67. 129. IV 22. 63. VI 51. 60. VII 18. Idem interdum evenit additamento interiecto; cf. V 3. 4. X 10. 11 et Useneri Epicurea p. XXVI. Ne IV 8. 9 quidem in hac causa quicquam valent, ubi cum nudum λόγος scil. ἐστὶ praecedat non fuit cur anxie teneretur una loquendi forma, neque II 24, ubi nullo id genus verbo antecedente iunguntur ἦν δημοκρατικός, μόνος ἀποψηφίσασθαι, μὴ ἐθελῆσαι scil. ἀποδρᾶναι, αὐτὸν ἐπιπληξῆσαι, αὐτάρκης ἦν; cf. VII 6. 16. Nobis enim loco opus est, cui praepositum sit nomen auctoris certi. Exempla haec sunt: vitae Epimenidis I 115 Θεόπομπος ἐν τοῖς θαυμασίοις a) κατασκευάζοντος αὐτοῦ τὸ τῶν Νυμφῶν ἱερὸν βαγῆναι φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ. Ἐπιμενίδη, μὴ Νυμφῶν ἀλλὰ Διός. b) Κρησὶ τε προειπεῖν τὴν Λακεδαιμονίων ἦτιαν ὑπὸ Ἀρκάδων, κατὰπερ προείρηται· καὶ δὴ καὶ ἐλήφθησαν πρὸς Ὀρχομενῶ. c) γηρᾶσαι τε ἐν τισάνταις ἡμέραις αὐτὸν

ὅσαπερ ἔτη κατεκοιμήθη. Tria hic quoque conexa sunt iungendi more eodem atque in VIII 15. Etsi autem extrema interpositis *καθάπερ* ad Ὑρχομενῶ segregata est a ceteris sententiis, tamen vix dubitemus etiam hanc ad Theopompum referre: affirmat Laertius cum addit *καὶ γὰρ τοῦτό φησι Θ*. Simillima res in VIII 8 Σωσικράτης ἐν Διαδοχαῖς φησιν a) αὐτὸν sc. Pythagoram ἐρωτηθέντα ὑπὸ Λέοντος τοῦ Φλειασίου τυράννου τίς εἶη. Φιλόσοφος εἰπεῖν· καὶ b) τὸν βίον εὐοκῆναι πανηγύρει. Alterum Leo non quaesiverat. Sed ille Ponticum Heraclidem secutus est quem eadem eodem modo coniuncta exposuisse Cicero testis est Tusc. V 3, 8 et 9; cf. Nauck Jambli. V. P. § 58 adn. O. Voss de Heraclid. Pontic. p. 73 s. Denique promo I 116, cuius *καὶ γὰρ* ad ἐάλωκῆναι auctorem Theopompum recte putat Ed. Schwartz in P.-W. Real. s. v. Diogenes Laert. p. 746.

Didicisse nos spero non sine causa unam orationis formam teneri. At omnibus locis qui collati sunt inferiorum sententiarum argumentum respondet superioribus. Nonne etiam eo quocum comparati sunt? Liberos qui probe educaturi essent, eis Xenophilus suasisse dicitur ut εὐνομουμένη uterentur τῇ πόλει. Nihil aptius libro qui conscriptus erat de παιδευτικοῖς νόμοις. Sed ibidem facillime fieri potuit ut mentio iniceretur Pythagoreorum quorum uterque leges condidit, alter εὐνομοτάτης πόλεως ut Platonis verbis utar legum scriptor fuit.

Ergone etiam § 129 s Jamblichi ad Leges illas referamus? Unicum earum hoc apud eum esset fragmentum. Sed Aristoxenum tanta uno loco commemoravisse, silentio obruisse in libris quos de Pythagoreis proprios scripsit credi omnino nequit. Cogitet igitur quis de Βίῳ Πυθαγορικῇ comotus verborum formis velut ἐφίλαττον διώκησαν. Ne hoc quidem verum. Cur enim Archytæ Tarentini scriptor oblitus est multo certe celebrioris Phytio aut Aristocrate? Praesertim cum exemplo eius in libro illo usum fuisse constat § 197. At compilatorum aut incuria aut pigritia dicas eius memoriam interisse. Obstant verba ἐν τούτῳ δὲ τῇ

χρόνῳ δοκοῦσιν αἱ κάλλιστα τῶν πολιτειῶν ἐν Ἰταλίᾳ γενέσθαι καὶ ἐν Σικελίᾳ. Commemorari igitur Archytas omnino non potuit simul cum Zaleuco et Charonda, natu multo maioribus. Certa enim significatur aetas. Ergo quid multa? Nullus restat liber nisi is qui fuit *περὶ Πυθαγόρου καὶ τῶν γνωρίμων αὐτοῦ.* Jam repertus est certus ille *χρόνος.* Legas enim velim quid e communi descripserint fonte Porphyrius § 21 et Jamblichus § 32 *ταύτας, sc. τὰς πολιτείας, φρονήματος ἐλευθερίῳ ὑποπλήσας* sc. Pythagoras *διὰ τῶν ἐφ' ἐκάστης ἀκουστικῶν αὐτοῦ ἀνεργήσατο καὶ ἐλευθέρας ἐποίησε, Κρότωνα καὶ Σύβαριν καὶ Κατάνην καὶ Ῥήγιον καὶ Ἰμέραν καὶ Ἀκράγαντα καὶ Ταυρομένιον καὶ ἄλλας τινάς, αἷς καὶ νόμους ἔθετο διὰ Χαρώνδα τε τοῦ Καταναίου καὶ Ζαλεῦκον τοῦ Λοκροῦ.* Qui haec scripsit, is memoriam § 129 seq. Jambli. nonnullis urbium nominibus auxit, trium earum quae illic numerantur retinuit. Quarum statum diserte pronuntiat ordinatum esse a discipulis Pythagorae ipsius.

Nihil contra valet quod mendum § 130 concepit. Quo loco non ea re offendor quod superiorum enuntiatorum structurae,

*Χαρώνδας τε γὰρ . . . Πυθαγόρειος ἦν,
Ζάλευκός τε καὶ Τιμάρης . . . Πυθαγόρειοι ἦσαν,
Ὅι τε τὰς Ῥηγιμικὰς πολιτείας συστήσαντες . . .
Πυθαγόρειοι λέγονται εἶναι,*

quam cum non perspexisset Nauck depravavit imprudenter inductis verbis *Πυθαγόρειος ἦν*, non accommodata sunt *Φύντιος* eqs. At aliud ferri non potest. In editione eadem hoc est ordinis huius enuntiatum extremum *Φύντιός τε καὶ Θεοκλῆς καὶ Ἐλικίων καὶ Ἀριστοκράτης διήνεγκαν ἐπιτηδεύμασί τε καὶ ἔθεσιν οἷς καὶ αἱ ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις πόλεις . . . ἐχρήσαντο.* Num complura oppida moribus Phytii eiusque sociorum utebantur? Nonne eos scimus fuisse Rheginos? Cf. J. 172 et 267 p. 192, 8 N. Porro etsi ex enuntiato ipso unde orti sint illi viri non cognoscitur, tamen postea dicitur *ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις.* In quibus tandem? Nisi certa his verbis significatur regio, tota Magna Graecia intellegenda est. At partes deposcunt suas qui antea nomi-

nati erant. Itaque non dubito quin sic locus emendandus sit: οἱ τε τὰς Ῥηηνικὰς πολιτείας συστήσαντες . . . Πυθαγόρειοι λέγονται εἶναι, Φύτιός τε καὶ Θεοκλῆς καὶ Ἐλικίων καὶ Ἀριστοκράτης διήνεγκαν (δ' οὗτοι πάντες [cf. § 172 ex.]) ἐπιτηδεύμασι eqs. Ad omnes qui numerati sunt inde a Χαρώνδας τε γὰρ cum pertineant illa οὗτοι πάντες, difficultates omnes tolluntur.

Denique praetereuntibus nobis id quoque videtur exemplo esse probatum quam recte Fr. Leo (Gr.-R. Biogr. p. 102, 2) duos libros inter se diversos iudicavit *Βίον Πυθαγόρου* quem *περὶ Πυθαγόρου καὶ τῶν γνωρίμων αὐτοῦ* inscribere Laertio I 118 libuit atque *Βίον Πυθαγόρειον* vel *Πυθαγορικόν* quem restituere modo studebamus.

De subsidiis summariorum.

1.

Multo iam plenior quam hucusque licuit sinceriorque, postquam fragmenta perlustrata sunt ipsa, utriusque libri species ac structura describi potest. Neque tamen adhuc admovimus subsidia Antonii et Laertii, quorum auctorem principem fuisse Aristoxenum supra promisi me esse confirmaturum. Conferantur igitur velim Porphyrii § 34 et Laertii 19 — consentaneum enim earum imprimis sententiarum rationem haberi quae apud utrumque inveniantur — cum Athenaei l. II p. 47 *Α τῶν Πυθαγορικῶν τροφή ἦν ἄρτος μετὰ μέλιτος, ὡς φησιν Ἀριστόξενος, τοὺς προσφερομένους αὐτὰ ἀεὶ ἐπ' ἀρίστην λέγων ἀνόσους διατελεῖν*, licet leniter eorum quis deflexerit a vero lateat. Deinde Antonii ἢ τε ψυχὴ τὸ ὅμοιον ἦθος ἀεὶ κτέ. § 35 recte me iussisse respondere Laertianis § 20 *ἀπείχετο δὲ καταγέλωτος . . . ἐργαζόμενός τε οὐτε οἰκέτην ἐκόλαζεν . . . ἐκάλει δὲ τὸ νουθετεῖν πεδαρτῶν* concedas necesse est comparato Aristoxeni eo loco, qui princeps utriusque paragraphi fons appellandus est, Jamblichi § 196s *κατὰ τὴν διάνοιαν οὐχ ὅτι μὲν ἰλαροί, ὅτι δὲ κατηφεῖς, ἀλλ' ἐφ' ὀμαλοῦ πρώως χαίροντες*, ac paulo

post si legeris λέγεται δὲ καὶ τάδε περὶ τῶν Πυθαγορείων, ὡς οὔτε οἰκέτην ἐκόλασεν οἴθεις αὐτῶν ὑπὸ ὀργῆς ἐχόμενος οὔτε τῶν ἐλευθέρων ἐνουθέτησέ τινα, ἀλλ' ἀνέμενεν ἕκαστος τὴν τῆς διανοίας ἀποκατάστασιν. ἐκάλουν δὲ τὸ νουθετεῖν πε-
δαρτᾶν. Ergo ab altero altera recepta sunt, ordo servatus esse videtur vel Aristoxeni. Sed redibimus huc. Restat ut ex eis quae apud alterutrum tantum leguntur Porphyrii § 35 in. cum Jambl. § 196 contendatur, Laertii § 19 *στολή αὐτῷ λευκή, καθαρά* cum Jambl. § 100 p. 73, 12 N. Quin etiam ea re intima cognoscitur necessitudo quod auctor Laertii l. l. Aristoxeni (vid. Jambl. § 100 ext.) εἶναι δὲ τὰ σιρώματα *ἱμάτια λευκὰ κηρίοις γὰρ οὐ χρῆσθαι* cum corrigenda duceret scripsit *σιρώματα λευκὰ ἐξ ἐρίων· τὰ γὰρ λευκὰ οὐπω εἰς ἐκείνους ἀφῆκτο τοὺς τόπους*. Haec¹⁾ sunt exempla capituli superioris.

Quae quibuscum Aristoxeni fragmentis erant conferenda? Cum solis eis quae *Βίον Πυθαγορικοῦ* relicta esse interpretando supra studui ostendere. Ea enim re excerpta Diogenis utriusque ab eis differe, quod quae de Pythagora uno istis, his de schola narratur tota, num est mirum? Ex usu aetatis compilatores fecere. Reminiscaris enim factum idem esse in Jambl. §§ 64 ss et 110 ipsis fragmentis ceteroqui genuinis.

At quid illo altero capite faciendum quod eo nomine a superiore antea cognovimus diversum quod ibi de philosophi moribus ac vita, hic verba fiunt de praeceptis? Num hoc discrimen etiamnunc inane et fortuitum creditur? Nonne hac ipsa re supra nobis visae sunt diversae a *Βίῳ Ἀποφάσεις*? Nam cum Pythagoreorum vitae mores depicti capite superiore sint, tamquam si unus insignis eis fuerit Pythagoras, num aliud putemus accidisse in inferiore cuius simillima fuerit rerum conditio? Itaque tum demum recte

¹⁾ Nam Porph. 36, Laert. 20 etsi unum frustulum comparare saltem licet cum Jambl. 98 *γίνεσθαι σπονδᾶς τε καὶ θυσίας θυλημάτων τε καὶ λιβανωτοῦ*, tamen fieri vix potest ut quae strictim commemorata sint peculiaris excerptorum capituli fons fuerint.

supra esse discreta Vitae et Sententiarum fragmenta credam, simulatque harum vestigia in summario reperta erunt quod infra exhibemus. Conferamus igitur

Antonii	Aristoxeni	Laertii
38. παρήγει δὲ περὶ μὲν τοῦ θείου καὶ δαιμονίου καὶ ἡρώδου γένους εὐφημον εἶναι καὶ ἀγαθὴν ἔχειν διάνοιαν, γονεῦσι δὲ καὶ εὐεργέταις εὖνουν· νόμοις δὲ πείθεσθαι.	174. τὸ διανοεῖσθαι περὶ τοῦ θείου, ὡς ἔστι τε καὶ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος οὕτως ἔχει, ὡς ἐπιβλέπειν καὶ μὴ ὀλιγορεῖν αὐτοῦ χρήσιμον ὑπελάμβανον. . . 175. αἰεὶ τιθεσθαι πρὸς τῆς διανοίας, ὡς ἐπιβλέποντός τε καὶ παραφυλάττοντος scil. τοῦ θείου τὴν ἀνθρωπίνην ἀγωγὴν. μετὰ δὲ τὸ θεῖόν τε καὶ τὸ δαιμόνιον πλείστον ποιεῖσθαι λόγον γονέων καὶ νόμων καὶ τούτων ὑπήκοον αὐτὸν κατασκευάζειν.	23. θεοὺς μὲν δαιμόνων προτιμᾶν, ἡρώδης δ' ἀνθρώπων, ἀνθρώπων δὲ μάλιστα τοὺς γονεάς. (Quae subsequuntur eorum ratio non est habenda, cum quod eis respondeat ne apud Antonium quidem inveniat.) νόμῳ βοηθεῖν, ἀνομίᾳ πολεμεῖν.

Ergo sicut superiore summario *Βίον*, sic inferiore *Ἀποφάσεων* tanquam epitoma quaedam comprehenditur. —

Unum id videtur posse opponi, quod Antonii *περὶ τοῦ θείου κτέ.* ad *πείθεσθαι* ad verbum fere convenient cum Jamblichi § 100, cuius non ex *Ἀποφάσεσι* derivatum sit argumentum, sed e *Βίῳ*. Audio — nihil tamen metuo. Etenim, ex hoc loco Aristoxeni ut ista excerpta sint, quaero cur mutatus sit sententiarum ordo. Quoniam indidem petere licuit illud *φυτὸν ἡμέρον καὶ ἔγκαρπον, ἀλλὰ μηδὲ ζῶον ὃ μὴ βλαβερὸν εἶναι πέφυκε τῷ ἀνθρωπίῳ γένει μήτε φθείρειν μήτε βλάπτειν* Porph. 39, cf. Laert. 23, cur non succedere his, cum Aristoxenus suaderet, iussa sunt *περὶ τοῦ θείου κτλ.*? Eadem enim causa est sive probatur sive non probatur, quam equidem probo Rohdii coniectura; vid. Nauckii adn.¹⁾ Sed hoc alterum est et quod moveat tantum suspicionem.

¹⁾ Confirmari eam egregie plurali *τούτοις* v. 8 Rohdus etsi non dixit haud dubie non nescivit. — Contra immerito censuit, cum *βλάπτεσθαι* et *φθείρεσθαι* vetarentur animalia innocua, caedi ea vetari. Vexari vel, si licet, mutilari vetantur. Ergo nihil cum p. 72, 10 inimicitiarum.

Profligatur causa ea re, quod nullo loco altero ipsa genuina Peripatetici non modo verba nonnulla, verum etiam tota enuntiata tam accurate sunt expressa. Quam ob rem sine ulla difficultate ita putarim posse controversiam componi, ut auctorem Antonii nihil nisi verba e *Bίω*, quem ipse antea compilaverat, recepisse dicamus propter brevitatem commodiora, ordinem universum servasse *Ἀποφάσεων*. Aristoxeno vero quoniam unam certe sententiam Pythagoreorum duobus scriptis tractavit, Jambl. § 100 et 174; sed cf. etiam § 163 et Stob. Flor. I 71¹⁾, num quid impedit quominus pari curae fuisse credatur celebre praeceptum *φντὸν ἡμερον μὴ βλάπτειν κτλ.*? Nam in *Ἀποφάσει* fuse videtur commendavisse, in *Bίω* aliud cum moliretur — quid enim quaque diei hora viri egissent depingebat — praetereundo inseruit *τοῖς τοῦ πρεσβυτάτου παραγγέλμασι*, carminis instar.

Nihil igitur sollicitamur, si quis cum Jambl. § 165 contendit e capite inferiore iubeat Porph. 40, Laert. 22, cum ad arbitrium id transfusum esse in vas alienum demonstrari certe nequeat. Contra hoc quoque ex eis est quae maxime propria Pythagorei cogitavere ac nota (*παρηγγύα*) disertissime designatur *Ἀποφάσεων*.

2.

In summario inferiore id perturbatum est ab alterutro compilatore, ut quae extremae essent collocandae sententiae in exordium transferrentur. Uter mutavit?

Non procul ab initio *Ἀποφάσεων* afuisse compluribus ex indiciis collegi ipsum fragmentum illud quod e Jamblichi § 174 modo transscripsi. Num igitur casu factum esse putemus, ut ipso principio capitis inferioris argumentum eiusdem fragminis Antonius perhiberet? Hinc optime discitur quantus sit summariorum usus; neque tamen unquam

¹⁾ Exemplum tertium suppeditat Laertius, cuius in Vitae epitoma legis § 20 *μανικῆ τε ἐχρήτο τῆ δια τῶν κληδόνων κτέ*, in Sententiarum § 24 *μανικῆν (οὐ) πᾶσαν τιμᾶν*. Verissime igitur Casaubonus οὐ inserendum esse praesagivit: revera eiusdem viri locus uterque.

fragmentorum ipsorum esse obliviscendum simul discitur. Egregie nos adiuvat Antonius, quamquam ne ea quidem re plus habet gratiae, quod ei artior est cum Aristoxeno necessitudo quam ei homini cuius libellus in manus incidit Laertii.

Hic enim memoriam librorum accepit a fraudatore quodam; vid. Dielesius quid dixerit in Arch. III 457. 467. 470; contra Antonius nonne eos legisse ipse videtur coll. Porph. § 10 *γησι δὲ Μνύσαρχον Τυρρηνὸν ὄντα κατὰ γένος τῶν Αἰγυπτίων καὶ Ἰμβρον καὶ Σκῦρον κατοικησάντων Τυρρηνῶν* cum Laertii VIII 1 *ὡς Ἀριστόξενος, Τυρρηνὸς κτέ.* atque § 12 *καὶ πρὸς Ζάρατον ἀφίκετο* cum Hippolyti Philos. 2, 12 D. ? Intercedam equidem nimia motus summariorum similitudine. In utrumque et *Βίος* et *Ἀποφάσεις* coartata sunt, in utrumque ita, ut epitoma illius sit superior. Adde gravissimum. *Ἀποφάσεων* apud Porphyrium praefigi solet *παρίνει*, semel in §§ 38 ad 41 tenore continuo praemittitur *παρηγγύα*; Laertius nudis infinitivis uti solet, sed eo loco qui respondet § 40 Porphyrianae sic incipit *λέγεται παρεγγυᾶν αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς κτέ.* Quae omnia valde mira essent, nisi fraudatorem Laertii et Antonium ignoti excerptoris eiusdem copiam in usum vertisse suum poneremus. Ergo cum hoc nomine pares sint Laertius et Porphyrius, fraudator et Antonius, num in alterutro tantum flumine putentur natantia ligna locum interdum mutavisse? —

Cum fragmenta integra semper plurimi esse debeant, Porphyrii § 32 *καὶ ἐπιθε τῶν Ὀμήρου καὶ Ἡσιόδου ὅσα καθημεροῦν τὴν ψυχὴν ἐδοκίμαζεν* coll. Jambl. § 96 ad 100 dicere necesse est in diei negotiis immerito numerari, immo ex eiusdem (v. § 111 quacum cf. 164) iussu subicienda esse paragraphi 34 enuntiato *ἣν δ' ἅ καὶ λύπης λήθην εἰργάζετο καὶ ὄργας ἐπράνε καὶ ἐπιθυμίας ἀτόπους ἐξήρει.* At potestne fieri? Immo oportet. Nam his sunt praemissa: *ἣν γὰρ αὐτῶ μέλη καὶ πρὸς νόσους σωμάτων παιώνια, ἅ ἐπάδων ἀνίστη τοῖς κάμνοντας.* En mutationum vestigia!

Τὰς γοῦν διατριβὰς καὶ αὐτὸς ἔωθεν μὲν ἐπὶ τῆς οἰκίας ἐποιεῖτο. His Porph. § 32 verbis, a quibus re vera vitae

Pythagoreorum describendae exordium fit, diei cursum describendam esse auctor nescio quis videtur polliceri. Nam paulo postea conditor scholae inducitur ἐν ἱεροῖς ἢ ἄλλοις περιπατῶν. Sed fallimur fortasse. Quid? Nonne similis consilii indicia sunt § 34 τῆς δὲ διαίτης τὸ μὲν ἄριστον ἦν κηρίον ἢ μέλι, δεῖπνον δ' ἄριστος ἐκ κέγγρων? Ne hoc quidem sufficiat. Jam quod in summario factum esse suspicamur, id firmatur Jambl. § 96 ad 100. Ergo et quibus unica, quamvis multis rebus singulis perscriptis, qualem corporum Pythagorei habuerint, cura depingitur, paragraphi Porph. 34 (cf. Laert. 19) ad 35 med. (L. ad 20 πεδαρτᾶν), et qua par habitus animi, § 35 ext. (eundem progressum Jambl. facit § 196), inserendae sunt inter § 32 extr. et 33 in.

Maximus est operae huius fructus. Primum perlegas ita quae continua facta sunt § 35 extr. ἢ τε ψυχὴ τὸ ὅμοιον ἕθος αἰεὶ παρεδήλου — haec sententia familiam ducit — et § 33 in. τοὺς δὲ φίλους ὑπερηγάτα: eundem ordinem red-integravimus, quo valde eramus delectati, cum Jambl. § 196 ad 198 in. cum 234 ss videremus esse copulandas.

Pretiosius alterum. Suspicioni vel id haud levi esse potuit, quod, priusquam particularum traiectio a nobis facta est, plane nullus fuit qui a § 32 Porph. ad 33, ab hac ad 34 institutus erat transitus. Contra quam confortae sententiae § 33 ipsius! Τοὺς δὲ φίλους ὑπερηγάτα κτέ. καὶ ὑγιαίνουσι μὲν αὐτοῖς αἰεὶ συνδιέτριβεν, κάμνοντας δὲ τὰ σώματα ἐθεράπευεν, καὶ τὰς ψυχὰς παρεμυθεῖτο τοὺς μὲν ἐπρωδαῖς καὶ μαγαίαις, τοὺς δὲ μουσικῇ. Sed quid hoc? Uno loco usus medicinae atque musicae? Subit cogitatio §§ 163 ss Jambl. Successerunt igitur hae interiecto nescio quo intervallo capiti ei quod fuit de amicitia. Laertius de utriusque siluit artis cultu. Sed ubi pauca de his apposuit, ibi, § 20, scripsit μαντικῇ τε ἐχρήτο τῇ διὰ τῶν κληδόνων τε καὶ οἰωνῶν, ἥμισυ δὲ διὰ τῶν ἐμπύρων, ἔξω τῆς διὰ λιβάνου. Nihil gratius necopinata fide. Recolo pretiosissima indicis verba § 163 τοὺς Πυθαγορείους τιμᾶν μουσικῇ τε καὶ ἰατρικῇ καὶ μαντικῇ addoque sententiam quam licet minime inte-

gram aliis de causis Aristoxeneam iudicaveramus § 149
*προσεῖχε δὲ καὶ φήμαις καὶ μαντεῖαις καὶ κληδόσιν ὅλος
 πᾶσι τοῖς ἀντομάτοις iterum nonnihil commendari.*

Aliquanto igitur iam confidentius hanc *Βίον* restituo
 fragmentorum seriem: Jambl. § 96 ad 100. 196 ad 198 in.
 234 ad 236. cf. § 127 m. 239. 127 extr. ad 128. 198 med.
 163 ad 165. Quae ubi quis percurrerit, libri capita si non
 ad unum omnia, at tamen praecipua pulcherrimaque con-
 spexerit.

Ἀποφάσεων duo antea terminata sunt longa spatia, al-
 terum J. 174 ad 176. St. Fl. 43, 49 in. J. 183. St. l. l. extr.
 J. 200 ad 205. St. Fl. 10, 66. J. 206 ad 213, alterum J. 230
 ad 233. 180 ad 183 in. St. Ecl. I 6, 18. Quae ad verbum
 congruunt non numeravi. Restant tria fragmenta, St. Fl. I
 101. I 71. J. 164, aliquando ut visum est propinqua, quae
 interponenda sint an subiungenda quaestio est. Maiore
 illud fieri iure credam. Non obiter primis quae reperta
 sunt fragminibus, velut St. Fl. 43, 49 *ἐπιμελητέον δὲ πάσης
 ἡλικίας κτέ.* J. 200 *ἀνόητον πάσης ὑπολήψεως καταργονεῖν
 κτέ.* 203, ut instituantur homines identidem suadetur:
 viribus omnibus eo tenditur, ut neglecto tanto officio non
 posse sano frui statu affirmetur ullam civitatem. Num
 ad eum finem factum est prooemium tam magnificentum, ut
 quibus arcendum esset diceretur? *Εὔλαβεῖσθαι τὴν ἡδονὴν
 ὥσπερ τε καὶ ἄλλο τῶν εὐλαβείας δεομένων* § 204 propositum
 est §§ 204 ad 213. Compensandum erat, quam primum
 fieri potuit. Ante reliqua omnia, recte si ratiocinor, respon-
 derunt litterarum artiumque laudes.

3.

Multa per saecula utriusque descendit libri memoria;
 sed maiori fuerunt *Ἀποφάσεις* admirationi necnon usui.

Ocellus qui vocatur c. 4, 9 ad 14 (non plus; cf. Praechter
 Hierocl. 137 ss) ad verbum fere illinc transscripsit. Sed
 Archytas quoque personatus cum doceret St. Fl. 46, 61 *δεῖ
 δὲ τὸν ἀλαθινὸν ἄρχοντα μὴ μόνον ἐπιστάμονά τε καὶ δυνατὸν*

ἤμεν ἀλλὰ καὶ φιλόανθρωπον, Diotogenes ibidem. 43, 95 τοῖς ἀνθρώποις περὶ μὲν ἀμπέλωσ πῶσ χρη̄ τμηθῆμέν τε καὶ ἐποφθῆμεν πεφρονημένωσ ἔχει, τὰ δ' ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ἦθεα ἀμελέωσ τε καὶ εἰκαίωσ, cuius discipuli ipsi fuerunt nisi Aristoxeni? Cf. Stob. Fl. 43, 49 in. Jambl. 204¹). Quid quod personatus Zaleucus Flor. 44, 20. 21 totum legum prooemium e Sententiarum exemplo effinxit? Recognoscas mecum 1) τοὺσ κατοικοῦντιασ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν πάντασ πρῶτον πεπεῖσθαι χρη̄ καὶ νομίζειν θεοὺσ εἶναι . . . σέβασθαι δὲ τούτοσ καὶ τιμᾶν, ὡσ αἰτίουσ ὄντασ ἀπάντων ἡμῖν ἀγαθῶν τῶν κατὰ λόγον γιγνομένων . . . coll. Jambl. 174 m. 2) ὅσοισ δὲ μὴ ῥάδιον πρὸσ ταῦτα τὴν ὁρμὴν πεπεῖσθαι, τὴν δὲ ψυχὴν ἔχουσιν εὐκίνητον πρὸσ ἀδικίαν, . . . μεμνήσθαι θεῶν ὡσ ὄντων καὶ δίκασ ἐπιπεμπόντων τοῖσ ἀδίκοισ . . . coll. J. 174 ext. 175 in. 3) πάτρια δὲ scil. νόμιμα εἶναι τὰ κάλλιστα coll. J. 176 in. 4) ὡσ μετὰ θεοὺσ καὶ δαίμονασ καὶ ἥρωασ γονεῖσ τε καὶ νόμοι καὶ ἄρχοντεσ σύνεγγύσ εἶσι ταῖσ τιμαῖσ παρ' ἀνθρώποισ νοῦν ἔχουσι καὶ σωθησομένοισ coll. J. 175. 3) et 4) ordine inverso scripsit Jamblichus suo iure. Nam pessime dirimuntur μεμνήσθαι θεῶν 2) et ὡσ μετὰ θεοὺσ 4). Contra probe omnia 3) subiuncto: cum praesertim Zaleucus transgrediatur ad πόλιν δὲ φιλαντέραν μηδεῖσ ἄλλην ποιείσθω τῆσ ἀνοτοῖ πατρίδοσ, unanimus alter ad τὸ μένειν ἐν τοῖσ πατρίοισ ἔθεσί τε καὶ νομίμοισ ἐδοκίμαζον, καὶ ἢ μικρῶ χεῖρω ἐτέρων. Restabant 5) τοὺσ δὲ ταῦτα παραβαίνοντασ χρη̄ καὶ κολάζειν, ὡσ κατασκευάζοντασ τῇ πόλει μεγίστων κακῶν ἀρχὴν, ἀναρχίαν. Cf. Fl. 43, 49. 6) ἄρχοντασ δὲ μὴ εἶναι ἀθέδεισ μηδὲ πρὸσ ἐπήρειαν κρίνειν coll. St. l. l. Singula igitur licet Zaleucus personatus minuerit auxerit: origo sapientiae aperta. Jam vero quae in prooemium sunt infercta equis dubitat an ea non recte tribuerimus Ἀποφάσεωσ exordio?

Si opus esset, hoc quodque addi posset argumentum.

¹) Eundem Diotogenem Flor. 43, 130 p. 135, 12 εἰκᾶ τε καὶ ὡσ ἔτυχε non verisimile fuisse locutum, nisi apud eundem legisset; vid. Jambl. 212.

Fundamentum orationum Jambl. §§ 37 ad 57 tumore verboso insignium ex nutu Dicaearchi iactum esse a Timaeo multis videtur Rohde l. l. p. 27 s persuasisse; quamquam inquisitionis ipsa via opprobrio esse potuit. Vestigia cum animadvertissent Siculi scriptoris quamvis levia, non inquirebant essentne in subtegmine quod appellare philologi solent an exemplorum loco unde nitor illi et gravitas succresceret. Ne multa: agnosces re vera in his exemplis duo quae cum fragmentis Timaei compares. Certe H. Kothe — scripsit hic de Timaeo Tauromenitano Vratisl. 1874 — p. 7 vanis plerumque contentus exemplis tabellam locupletavit. Herculi boves per Crotonem agenti quis adversatus esset quis auxiliatus, § 40, ne poterat quidem ab illo comperiri, utpote cui (v. Diod. IV 21. 22) ora maritima Italiae occidentali iter fecisse heros in Siciliam dictus esset. Ludos Olympiacos ab eodem viro forti institutos esse nemo credat ex Hermocratis oratione (v. Polyb. XII 26, 2) quemquam transtulisse. Quid? Puellulus num rhetor fuit rudissimus? Contra quod feminas lepidissime dicit Pythagoras deorum cultui maxime esse destinatas tamquam ipsis nominibus, *Κόρα Νύμφη Μητρί Μαία*, hoc profecto cum Laert. VIII 11 Timaeo adscribo: simul vero tam simili ratione dicto confirmari video sententiam ei, qua exemplis istis alibi, ut orationum auctorem minime indoctum neque desidiosum sicut aliunde ista, ita hoc attulisse ad ornandum orationis locum collegerim e Timaeo. Ne diutius de anonymo homine loquamur! Aptissime intellexi a Zellero I 1⁵ p. 313, 3 Apollonium esse nominatum Jamblichi auctorem collato § 259 s sermone, cum paragraphorum 37 ad 57 con- tiones scriptoris verbis eiusdem, § 254 Jambl., respici vidissem *οἱ γὰρ ἄνθρωποι, μέχρι μὲν διελέγετο πᾶσι τοῖς προσιούσι Πυθαγόρας, ἰδέως εἶχον, ἐπεὶ δὲ μόνοις ἐνετύγχανε τοῖς μαθηταῖς, ἤλαττοῦτο*. Hic igitur Timaei *ιστορίας* legit. Documento id quoque est quod puellas a Locris ut Aiacis scelus expiant Troiam missas esse (vid. § 42) e Timaeo cognovit scholiasta Lycophronis v. 1155 (cf. Tzetzae schol.

v. 1141, Geffcken Tim. Geogr. p. 10 ss). Documento est Justinii XX c. 4 totum, cuius § 14 eodem quo § 254 verba illa modo interitus Pythagoreorum causam fert. Sed quid apud Timaeum rhetor ille legit? Nullum prorsus indicium est, quo plura quam ab epitomatore hoc referuntur ab illo de institutionibus Pythagorae istis scripta esse probemus.¹⁾ Nam in subtegmine, brevissimum est iudicium, nihil huius scriptoris admonet. Nonne debuit offendere? Immo per primam orationem totam summarium *Ἀπογράφων* substratum est quale pristinum Laertii et Antonii fuisse fontem dicebamus, forma illius praecipue simillimum. Vid. Zelleri l. 1.²⁾ Tam singularis similitudo est, ut Laertianum, priusquam extrema in exordium translata sunt, ab ultima sententia § 22 initium duxisse illinc patescat.

Sed tacite alterum iam Timaei infelicibus patronis argumentum obvertimus. Nam Laertii exordium, tam simile orationi primae, fieri non potuit ut ipsius huius e sententiis principibus corraderetur, cum cetera indidem petere non liceret. Sed multo etiam minus laudandus is qui cum *Ἀπογράφων* filium, quamquam summario Laertii similis, subesse senserit, inter Aristoxenum et Timaeum vixisse dicat excerptorem nobis qui quaerimus pridem notum vel — ignotum potius.

Nisi forte ex ea in quam nunc inquiremus latebra apparebit.

Diodori librum decimum ut nitentium laciniarum acervum appelles, Aristoxeni praecipue de Pythagora Pythagoreisque librorum fragmentis moveare — quamvis ab alio retractatis et obscuratis. Illi enim Tyrrenus natu philo-

¹⁾ Justinii § 6 „casumque civitatum ea peste (i. e. luxuria) perditarum enumerabat“ qui cum J. 42 comparabat, A. Enmann (d. quellen des Pomp. Trog. 164 ss), non eis quae apud certa incolarum genera habitae sunt orationibus tribui illa neglexit.

²⁾ Nihil ei rei tribuo quod in Laert. § 22 ara ne qua nisi expers sanguinis adoraretur suasisse dicitur, a Timaeo (v. Censor. de die nat. 2, 3 Macr. Sat III 6, 2) confirmavisse Deli facto videtur esse dictus.

sophus fuit, vid. Diog. Laert. VIII 1, Diodorus, cui cum veterum multis Samius est, concedit c. 3, 1 Tyrrenum fuisse qui eum dixissent. Pherecydem aegrotantem a Pythagora pie curatum esse iam ille scripserat; vid. Laert. I 115. Quamquam non ex Italia, — id quod Diodoro 3, 4 placuit — sed Samo eum fecerat ad praeceptorem navigantem. Nam cum inter eos fuerit qui adfuisse virum in Italia censerent Cylonei tumultus temporibus — cf. Porph. § 56 cum Jambl. 249 — illius § 15 *νοσήσαντα κτέ.* quae a superioribus discernenda sunt ex Aristoxeno referri quilibet per se ipse intellegat. Denique apud Diodorum quam late hic regnet inde maxime discito quod mores Cylonis Diodori 11, 1 exiguo fragmento paene iisdem quibus in J. § 248 verbis reprehenduntur.

Neque tamen *Πυθαγόρον* tantum *Βίος* verum etiam, cura nostra, *Πυθαγόρειος* necnon *Ἀπογράφεις*, quorum librorum particulae nusquam temere commixtae confusaeque sunt, eius qui retractavit praeda fuerunt.

Recuperari facili opera potest altera pars, c. 3, 5 deinde 4. 5 totum utrumque denique 7, 4 etc. 8 — *Βίον Πυθαγορείον* reliquiae satis integrae. Quod ut agnoscatur Cliniae et Phintiae amicitias commemoro narratas c. 4 adiuncto c. 8¹⁾, Archytae erga servos pigros indulgentiam c. 7, 4, *μνήμης γυμνασίαν* c. 5, 1 eandem, quam Jambl. § 164 s genuinis coloribus depinxit. Totum igitur hunc gregem in cratem Aristoxeni redigo sine ulla dubitatione. Neque sine eius lucro. Amicitiarum Pythagorearum laudes quas dixi restituique medias fere hiatu distendi antea consulto dissimulavi hoc loco confessurus. Qua enim ratione postquam Phintias et Damo, Plato et Archytas dimissi sunt ad exempla liberalitatis progressus scriptor erat Cliniae ceterorumque? Suspiciari quidem licebat explicatum ibi esse celeberrimum illud *κοινὰ*

¹⁾ Illud in Exc. virt. et vit. adservatum est, hoc in Exc. Vat. Longe quae nunc separata sunt, in eundem olim lacum confluebant. Nam utriusque proxima in *μνήμης* aestimatione versantur, c. 5, 1 c. 8 extr.

τὰ φίλων, non totius capitis tantum proposito, sed ipsi etiam loco unice conveniens, non ita quidem ut posteris velut J. 168 placuit perceptum, tamquam si rem privatam nemo possederit, sed communis unus fuerit omnium thesaurus. Quod si ponatur, fieri omnino non potuit, ut de suo quicquam Clinias remitteret. Immo cum sua cuique domus opesque ab Aristoxeno concessa essent, si quidem generatim ibi pauca interposuit, pulcherrime congruit cum Diod. 3, 5 ὅτι ἐπειδὴν τινες τῶν συνήθων ἐκ τῆς οὐσίας ἐκπέσοιεν, διηροῦντο τὰ χρήματα αὐτῶν ὡς πρὸς ἀδελφοὺς. Itaque animum attende quam prope ad Cliniae eiusque sociorum facta transferamur verborum proximorum summa οὐ μόνον δὲ πρὸς τοὺς καθ' ἡμέραν συμβιοῦντας τῶν γνωρίμων τοιαύτην εἶχον τὴν διάθεσιν, ἀλλὰ καθόλου πρὸς πάντας τοὺς τῶν πραγμάτων τούτων μετασχόντας. Cave enim ne ductus verbis τῶν πραγμάτων τούτων sodalitiū contrahas; nam primus Clinias exemplo est 4, 1 qui Cyrenam navigavit.

Anceps haereo in una ἐγκρατείας γυμνασίᾳ iudicanda 5, 2 quae artificiosius multo ac molestius instituta sit quam altera illa μνήμης.

Nam profecto auctus quoque est Aristoxeni thesaurus. Alterius¹⁾ fragmentorum partis commune id, ut praefixis παρηγγελλε ἀπεφαίνετο ubique vocari ad Ἀποφάσεις videamur. At vehementer Aristoxenus negavit carne Pythagoram docuisse abstinendum esse teste Athenaeo X 480 F. Spernenda igitur capitis 6 § 1 in.

Superat cap. 9 cuius e partibus tribus una, §§ 6 ad 8, quamquam locis quibuscum componantur destitutae sunt neque ea re arrident satis quod in § 7 praefixum est ἀπεφαίνετο quia variandi causa idem Jamblichus scripsit vel § 178, tamen quae Aristoxeni iudicetur esse non indigna est. Contra § 5, quam simul cum 3 et 4, fortasse a Diodori ipsius auctore petitam, falsarius Laertii VIII 9 in dia-

¹⁾ Nihil huc faciunt c. 6 § 2 ad 4 quarum postrema ipsa quoque in supplementis recensenda est, versus Callimachi. De reliquis vide infra.

lectum ionicam convertit — nam contrarium incredibile — e Jambl. §§ 201 ss quidem elici non potuit. Licet enim verbis § 201 ἐν δὲ τῷ ἀνθρώπινῳ βίῳ τῇ σύμπαντι εἶναι τινὰς ἡλικίας ἐνδεδασμένας, οὕτω γὰρ καὶ λέγειν αὐτοὺς φασιν, ἃς οὐκ εἶναι τοῦ τυχόντος πρὸς ἀλλήλας συνεῖραι tabella aetatum instituat — senem (γέροντα, non πρεσβύτερον), cuius mentio nulla fit neque videtur fieri potuisse, ipse postea facile suppleas —: instituitur utique ipso eodem loco. Neque enim ullus paragraphum 201 legentem vexat hiatus neque Jamblichum ut convincamus in verba ἐν δὲ τῷ ἀνθρώπ. ad ἐνδεδασμένας quae ampliora aliquando fuerint coartavisse quisquam suadeat. Ad summam, periculosissima res ea maxime de causa, quod Jamblichus omnibus eo viribus tendit, ut quam difficile sit νεανίσκους educare intellegamus, Diodorus in lepido venustoque anni temporum aetatumque hominis simili versatur. Quale mihi quidem a reliqua Sententiarum simplicitate atque argumentationis austeritate non-nihil dissonare videtur. Quam ob rem § 209 s πολλὰ τῶν κατὰ τὸν ἀνθρώπινον βίον τοιαῦτα εἶναι ἐν οἷς βέλτιόν ἐστιν ἢ ὀψιμαθία, ὧν εἶναι καὶ τὴν τῶν ἀφροδισιῶν χρεῖαν· δεῖν οὖν τὸν παῖδα οὕτως ἀγεσθαι ὥστε μὴ ζητεῖν ἐντὸς τῶν εἴκοσιν ἐτῶν τὴν τοιαύτην συνουσίαν ut obiter Aristoxenus celebrem illam aetatum tabulam significare videtur, ita Diodori § 5 ipsum simile a Sententiis est aliena. Denique alienae originis vestigium apud hunc non deest. Βίον Πυθαγορείου fragmenta Pythagoreis assignare solet, Ἀποφάσεων Pythagorae uni: διήρουν ibi scripsit forma illius propria cum argumento ab eodem utique alieno commixta.

Contra iurisiurandi usum qualem Pythagorei concessissent aperire Aristoxenum non omisisse equidem confido. Unum id ambiguum scriptorum posteriorum utris gratiam debeamus. Μηδὲ ὀμνύναι θεούς· ἀσκεῖν γὰρ αὐτὸν δεῖν ἀξιόπιστον παρέχειν Laertii in summario § 22 verba sunt, cf. J. 47, Jamblichi in § 144 περὶ δὲ τοὺς ὄρκους εὐλαβῶς οὕτως διέκειντο πάντες οἱ Πυθαγόρειοι, ὥστε Σύλλος εἰς τῶν ἐν Κρότωνι Πυθαγορείων (nomen accessit e § 150) ὑπὸ

νίμου ἀναγκαζόμενος ὁμόσαι καίπερ εὐδοκεῖν μέλλων ὅμως ἰπὲρ τοῦ φυλάξαι τὸ δόγμα ὑπέμεινεν ἀντὶ τοῦ ὁμόσαι τρία μᾶλλον τάλαντα καταθέσθαι, praeceptorum atque morum exempla. Verum enim vero tam rigidi non omnes fuere. Apud Diodorum duplici Exc. Vat. et Virt. Vit. fultum est memoria praeceptum hoc 9, 1 et 9, 2 *σπανίως μὲν ὀμνύναι χρησαμένους δὲ τοῖς ὄρχοις πάντως ἐμμένειν*. Si cui antea de placida et clementi Ἀποφάσεων disciplina persuasi, non latere duxerim ultra forma Aristoxenum sola deceat. Summariis autem Ant. 41. Laert. 22 fides si potest haberi, et hae paragraphi et 6 ad 8 coniciendae sunt in librum exeuntem.

Aristoxenea Diod. l. X subesse didicimus, opinor, sed aucta — cap. 6 postmodo iniunctum ideo duco quod duobus nunc diversis locis iudicioque diverso de cibis probandis et improbandis disputatur c. 7, 2 et 6, 1 — necnon retractata. Age, retractata quidem num a Diodoro? Nemo credat. Itaque Ed. Schwartz in P.-W. Real. V p. 679 fontem fuisse librum in septem sapientium laudes conditum censuit eundem qui fuisset libri noni. At Pythagoras a sapientium numero clare segregatur c. 10, 1 *ὅτι Πυθαγόρας φιλοσοφίαν, ἀλλ' οἱ σοφίαν ἐκάλει τὴν ἰδίαν αἴρεσιν· καταμεμφόμενος γὰρ τοὺς πρὸ αὐτοῦ κεκλημένους ἑπτὰ σοφοὺς ἔλεγεν, ὡς σοφὸς μὲν οὐδεὶς ἐστὶν ἄνθρωπος ὦν*. Ne diutius plausum cohibeas, hoc moneo. Cap. 3, 2 s ad instituentem concurrisset tota urbs — *καὶ τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀπὸ τῆς πολυτελείας καὶ τροφῆς ἀπέτρεπεν, ἀπάντων διὰ τὴν εὐπορίαν ἀνέδην ἐκκεχυμένων εἰς ἄνεσιν κτέ*. Quibuscum felicissime cum A. Enmann (leg. die quellen d. Pomp. Trog. p. 164 ss) contendi iusserit Justinii XX 4, 2 *mutassent* (sc. Crotonienses) *vitam luxuria ni Pythagoras philosophus fuisset*, fundos suos legitime recepit Timaeus.¹⁾ Poterat autem id quoque digito commonstrari ut apud scriptorem Romanum cotidie virtutem laudatam, luxuriam reprehensam dici, ita Diodorum paulo supra scripsisse *καθ' ἡμέραν ὥσπερ εἰ πρὸς τινος θεοῦ παρουσίαν ἅπαντας συντρέχειν ἐπὶ τὴν ἀκρόασιν*. Ecquis

¹⁾ Cf. Rohde, Mus. Rh. 27, 27. 28.

igitur perseverat Pythagorae orationes a Timaeo esse elaboratas, cum iurisiurandi usus (v. J. 47) apud Diodorum l.l. coerceatur narratione simplici, cum praeterea Pythagorae quod modo apposui de septem sapientibus iudicium primae orationis § 44 commutatum tamque inanem in superbiam¹⁾ detortum sit ut apertissime deprehendatur qui aliena in locos alienos transtulerit?

Tamen num quisquam concessurus sit, ut in Timaei auctoribus Aristoxenus numeretur valde dubito, nisi extaret apud Plut. Lyc. 31, 6 *τελευτήσαι δὲ τὸν Λυκοῦργον οἱ μὲν ἐν Κίρρα λέγουσιν· Ἀπολλόθεμις δὲ εἰς Ἴηλιν κομισθέντα· Τίμαιος δὲ καὶ Ἀριστόξενος ἐν Κρήτῃ καταβίωσαντα· καὶ τάγον Ἀριστόξενος αὐτοῦ δείκνυσθαι φησιν ὑπὲρ Κρητῶν τῆς Περγαμίας περὶ τὴν ξενικὴν ὁδόν.*

Verum enim vero ne Timaeus quidem excerptor is quem diu quaerimus. Sodalis eius repertus est. Quid? Multos Aristoxenus hospites recepit. —

Qui opus quodlibet exstruxit ei si cui alteri ubi vota rata sunt facta totum liceat oculis examinare. —

Ἀποφάσεις Aristoxenus cum condidit, mirum in modum et nova temptavit et quae legerat audiverat discipulus Aristotelis nondum ea potuit mente depellere. Pythagoreos sapientiam, praecepta moralia, non discipulis paucis sed cuilibet homini faciebat commendantes, faciebat probantes causis rationibusque quae studio erant ac scientia procreatae. Ergone Xenophili eiusque aequalium quam adulescens acceperat doctrinam suo Marte retractavit?

Platonis locus est Legum I p. 631 Bss consilium Aristoxeni unde discas unice idoneus. Cretum leges non temere laudibus efferri iudicantur utpote omnium bonorum hominibus nutrices. *διπλᾶ δὲ ἀγαθὰ ἔστι, τὰ μὲν ἀνθρώπινα, τὰ δὲ θεῖα, ἡριεῖται δ' ἐκ τῶν θεῶν θάτερα . . . ἔστι δὲ τὰ*

¹⁾ Post commemoratos sapientes: *ἐν τοῖς ἐξῆς χρόνοις ἐν οἷς ἦν αὐτὸς ἕνα φιλοσοφίᾳ προσέχειν τῶν πάντων (!) . . ταῦτα μὲν ἐν τῷ γυμνασίῳ τοῖς νέοις διελέχθη (!).*

μὲν ἐλάττωνα ὧν ἡγεῖται μὲν ὑγίεια κτέ. ὃ δὴ πρῶτον αὐτῶν θεῶν ἡγεμονοῦν ἔστιν ἀγαθῶν, ἢ φρόνησις . . . μετὰ δὲ ταῦτα τὰς ἄλλας προστάξεις τοῖς πολίταις εἰς ταῦτα βλέπουσας αὐτοῖς εἶναι διακελευστέον, τούτων δὲ τὰ μὲν ἀνθρώπινα εἰς τὰ θεῖα, τὰ δὲ θεῖα εἰς τὸν ἡγεμόνα νοῦν ζῦμπα πάντα βλέπειν, περὶ τε γάμους ἀλλήλοις ἐπικοινωνομένους μετὰ τε ταῦτα ἐν ταῖς τῶν παιδῶν γεννήσεσι καὶ τροφαῖς νέων τε ὄντων καὶ ἐπὶ τὸ πρεσβύτερον ἰόντων . . . ἐν πάσαις ταῖς τούτων ὁμιλίαις τὰς τε λύπας αὐτῶν καὶ τὰς ἡδονὰς ἐπεσκεμμένον . . . ἐν πᾶσι τοῖς τοιοῦτοις τῆς ἐκάστων διαθέσεως διδακτέον καὶ ὀριστεῖον τό τε καλὸν καὶ μὴ κτέ. *Maiora licet multo canat Plato: si libet hic illic Aristoxeni fragmenta subicias schedulis ab illo affixis; aliter ille composuerit: consilium universonum idem agnoscatur alterius. Quod si nondum divinatum est, age, succurrat Zaleucus ille personatus dicatque minime sese consarcinaturum fuisse Νόμων προοίμιον* e sententiis *Ἀποφάσεων*, nisi earum auctor doctrinam moralem legibus quibuslibet scribendis ipsis voluisset pro fundamento substruere. *Ἡ μὲν οὖν μέθοδος τούτων ἐγίεται, πολιτικὴ τις οὕσα* Aristoteles solebat dicere, cum philosophiam moralem discipulis tradebat: quod discipulus non est oblitus. Quamquam incedere vestigiis praeceptoris, sicut Eudemus, noluit sed monumentum eorum exigere virorum quibus et genere et primae iuventutis studiis propinquus fuerat.

Nihilosecius disciplinam dissimulare noluit. *Ἐπιθυμίας ἡμαρτημένης τρία εἶναι εἶδη* censuit Stob. Fl. 10, 66 1 *ἀσχημοσύνην* 2 *ἀσυνμετρίαν* 3 *ἀκαιρίαν*; itaque aut 1 *ἀσχήμονα* et *φορτικὴν* sive *ἀνελεύθερον* (coniungo duo haec ob vocum vim; cf. Plut. Mor. p. 124 F; 660 B) aut 2 *σφοδρότεραν* et *χρονωτέραν* eam esse aut 3 *ὅτε οὐ δεῖ* et *πρὸς ἃ οὐ δεῖ*. Quid Aristoteles? *Τρία εἶδη* simillima in contrario simulac reppereris Eth. Nic. p. 1119 b 16 *ἐπιθυμῆ ὁ σώφρων* 1 *ὧν δεῖ καὶ* 2 *ὡς δεῖ καὶ* 3 *ὅτε*, quamquam intellegas unde proficisci alter potuerit, tamen ampliori quam instituebat partitioni ipsam materiam suppeditarat praeceptor antea p. 1118 b 23. Quae utpote sparsa incondite ubi dispo-

sita erit, has elucebit condemnatas ab eo esse (πολλοὶ καὶ πολλαχῶς ἀμαρτάνουσιν 1118 b 21) voluptatum formas 1 ὡς οἱ πολλοὶ 2 τὸ μᾶλλον 3 οἷς μὴ δεῖ. Quibus deinceps opposuit omnibus ἢ μὴ ὡς δεῖ. Unum valde desideres tertiae classis ὅτε μὴ δεῖ. Minime Aristoteles omnia voluit anxia cura enumerare; sed adest ubi iterum distincta eadem conseruntur paulo infra p. 1119 a 15. Ergo hoc tantum est Aristoxeni meritum quod praeceptoris inventum auxit se-veriusque ordinavit.

Aristotelica autem institutione eum usum esse eo est verisimilius quod ex vicinitate accita sunt, p. 1118 b 3, τῶν δὲ ἐπιθυμιῶν αἱ μὲν κοιναὶ (καὶ . . ?) δοκοῦσιν εἶναι, αἱ δὲ ἴδιοι καὶ ἐπίθετοι, conferenda cum Jambl. 205 εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιθυμιῶν τὰς μὲν ἐπικτήτους τε καὶ παρασκευαστάς, τὰς δὲ συμφύτους. Hic niti possemus una voce ἐπίθετοι — si necesse esset. Nam cum κοιναὶ libidines illae et ἴδιοι inter se oppositae sint, certe non mente scriptoris excidit cui responderet ἐπίθετοι. Quod cum Scaliger sensisset, verissime secundum proxima οἷον ἢ μὲν τῆς τροφῆς φυσικῆ (cf. 1118 b 13) supplevit καὶ φυσικαί.¹⁾ Omnia nondum audivisti. Nam alterius quoque, Jambl. l. l., proxima sunt τὸ μὲν γὰρ κενωθέντος τοῦ σώματος τῆς τροφῆς ἐπιθυμεῖν φυσικὸν εἶναι κτέ. Cf. etiam § extr. cum 1118 b 15. Merito igitur Aristotelem ad Ἀποφάσεις adornandas contulisse Praechter Philol. 50,50 not. non prae fracte negavit.

In aliam quaestionem transmissa sunt Eth. Nic. p. 1179 b 9 ss summa; similiter enim alter increpat in Stob. Flor. I 101, ubi et ipse τὸν ὡς ἀληθῶς φιλόκαλον opponit τοῖς πολλοῖς qui τοῦ καλοῦ καὶ ὡς ἀληθῶς ἡδέος οὐδ' ἔνοιαν habere ab Aristotele iudicati erant.

E p. 1126 b 11 ss ἐν ταῖς ὁμιλίαις . . . ὅτι ἢ μέση

¹⁾ Supplementum mente faciendum esse, non scriptis verbis censeo propter Politic. p. 1254 b 27 βούλεται μὲν οὖν ἢ φύσις καὶ τὰ σώματα διαφέροντα ποιεῖν τὰ τῶν ἐλευθέρων καὶ τῶν δούλων τὰ μὲν ἰσχυρὰ πρὸς τὴν ἀναγκαίαν χρῆσιν, τὰ δ' ὀρθὰ καὶ ἄχρηστα πρὸς τὰς τοιαύτας ἐργασίας ipsa quoque supplementis temptata frustra.

scil. ἕξις ἐπαινετή, καθ' ἣν ἀποδέξεται ἂ δεῖ καὶ ὡς δεῖ, ὁμοίως δὲ καὶ δυσχερανεῖ nonne elicere quamvis variatam licuit doctrinam Jambl. § 180 et 181? Nam quid aliud Aristoxeno est ὁ καιρὸς nisi quae primum κατὰ τὰς ὁμιλίαις deinde ubicumque rerum valet μεσότης quaedam? idque conspirantibus Graecis animis facile omnibus, pro quibus testimonium dicat Plato, Graecissimus homo, Politic. p. 284 E (τέχνας) εἰπόμεναι πρὸς τὸ μέτριον καὶ τὸ πρέπον καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὸ δέον καὶ πάνθ' ὁπόσα εἰς τὸ μέσον ἀπικίσθη τῶν ἐσχάτων. Nondumne persuasi? Age, apponam Aristotelis verba paulo inferiora, ibid. v. 36 ss: διαφερόντως δ' ὁμιλήσει τοῖς ἐν ἀξιώμασι καὶ τοῖς τυχοῦσι, καὶ μᾶλλον ἢ ἕττον γνωρίζοις, ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὰς ἄλλας διαφοράς, ἐκάστοις ἀπενόμενον τὸ πρέπον: cf. fragmenti § 180 exordium.

Tamen gaudeas de τύχῃ et καιρῷ sua sponte Aristoxenum proposuisse sibi peculiariter quaerere. Nihil sane quod compar sit reperias in Nicomacheis; sed similia sunt compluribus nominibus περὶ εὐτυχίας quae scripta sunt in Eudem. p. 1246 b 37 ss, in Magnis 1206 b 30 ss.

Plura fore quae compararentur sperassem ipse, nisi Ἀποφάσεων sapientia et trita esset plerumque oribus Graecis et in gravissimis tantum paucisque unoquoque loco rebus iudicandis versaretur. Quod quam longe abest ab Ethicorum Aristotelicorum quaestionibus propriis tamque severis quae latebrae difficultatum nullae fere lateant!

Intelleximus igitur cur non veteres tantum homines cum ingenium Aristoxeni celebrent mentionem faciant non Ἀποφάσεων, sed musicae artis et Vitarum Virorum. Ergone prioris ac fortasse infirmioris aetatis dices illas? Jambl. § 129, Aristoxenei nisi omnia fallunt fragmenti, haec legantur verba perquam memorabilia: νόμους ἐφύλαττον καὶ πόλεις Ἰταλικὰς διόκησάν τινες, ἀποφαινόμενοι, καὶ συμβουλευόντες τὰ ἄριστα ὧν ὑπελάμβανον. Si quis scripto vellet collecta sibi mente fingere τὰ ἄριστα illa ὧν ὑπελάμβανον, aptissime omnium liceret reminisci Ἀποφάσεων. Quare forsitan non temere iactum sit ἀποφαινόμενοι. Quod si recte coniectum

est, *Πυθαγόρων Βίος* — istinc enim decerptos esse flores § 129 s supra demonstrabatur — posterior fuisse videtur Sententiis.

Singulare, quod quidem nos viderimus, inter Dicaearchi *Βίον Ἑλλάδος* et Virorum Vitas medium quoddam fuit litterarum genus *Βίος Πυθαγόρειος*, quo tamquam conspectum fere societatis nobilissimae factorum dictorumque oculis legentium praebebat liberaliter usus copia exemplorum. Quorum quamvis multa perierint, vix casu ea quae supersunt eo sunt nomine prorsus similia quod Pythagorae ipsius nunquam aut factum aut dictum affertur. Itaque quisquis eiusmodi silentio concors aliquid tribuere audebit, quae de scholae conditore comperta scriptor habuerit haec coniciet peculiari eum libro antea comprehendisse. Huius igitur supplementum putandus est *Βίος* ille *Πυθαγόρειος*, supplementum si conferre libros libeat etiam *Ἀποδόσεων*. Raro homines quod faciunt una moti causa faciunt. Licet et Aristotelis exemplum et disciplina commoverit discipulum, ut vitae Pythagoricae instituta scripto colligeret loco exemplorum, quibus doctrinae morali condendae posset tamquam hypomnematum materia spargi (cf. Leo, Gr.-Röm. Biogr. p. 95 ss): Pythagorei Aristoxeno propriae fuere curae.¹⁾ Celebrare eum voluisse viros ingenii sui nutritores totamque sectam Pythagoreorum diximus: addimus nunc scripsisse eum Sententias, ut quam ardua viri duxissent petenda, scripsisse Vitam Pythagoricam, ut exemplar illud formamque vitae ipsi quam egregie adepti essent quilibet audiret non sine certandi ardore. Igitur coniunxisse videtur Aristoxenus in his libris Aristotelis *Θεωρίαν καὶ ἱστορίαν* et Pythagaeorum *πράξιν*.

¹⁾ In libro quem *περὶ Πυθαγορείων* Aristoteles aut ipse composuit aut componere nescioquem discipulum iussit Pythagoras fabis abstinnisse ferebatur; cf. Diog. Laert. VIII 34. Rose Arist. pseud. p. 199. Contra quam famam quam alacriter Aristoxenus pugnaverit notum est e Gellii N. Att. IV 11, 4: *διὸ καὶ μάλιστα κέχρηται αὐτῷ* (scil. *τῷ κνύμῳ*). Itaque suspicor illum librum Aristoxeneo fuisse vetustiore.

Prolegomenorum loco haec accipi velim. Interim quid effectum sit colligam

Tabula

Πυθαγορικῶν Ἀποφάσεων

1. Homines deorum indigent custodia. Jambl. 174, 175 in.
2. De parentum et legum veneratione. Jambl. 175, 176.
3. De regentibus ac rectis. Stob. Flor. 43, 49 med.
De docentibus et discentibus. J. 183.
4. Sua cuiusque aetatis esse officia. Stob. Flor. 43, 49.
5. Quomodo praeceptores sint audiendi. Jambl. 200.
6. Quid valeat bona institutio. Jambl. 201—203.
7. De fugienda voluptate. Jambl. 204—213. Stob. Flor.
X 66 H.
8. Quae vera sit *φιλοκαλία*. Stob. Fl. I 101 H.
9. De artibus ac litteris. Stob. Flor. I 71 H.
10. De memoria exercenda. Jambl. 164 med.
11. De amicitia conservanda. Jambl. 230—233.
12. De opportunitate in commerciis omnibusque aliis in
negotiis observanda. Jambl. 180—183.
13. De fortuna. Stob. Ecl. I 6, 18 W.

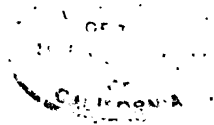
Βίον Πυθαγορείου

1. De cotidianis negotiis ac de victu Pythagoreorum.
Jambl. 96—100.
2. De tranquillitate animi. Jambl. 196—198.
3. De amicitis Pythagoreorum. Jambl. 234—236, (127).
Diod. X 3, 5. Jambl. 239, 127, 128, 198.
4. De studiis artium. Jambl. 163, 164, 110, 110, 114, 164
(ἐτίμων), 165.

Vita.

Natus sum Joannes Mewaldt Posnaniae a. d. III. Kal. Maias a. 1880 patre Julio, matre Amalia e gente Scheunemann. Fidei addictus sum evangelicae. Maturitatis testimonium patriae in gymnasio Friderico-Guilelmio quod Leuchtenbergeri, viri semper mihi unice colendi, auspiciis tum floruit feliciter adeptus vere a. 1899 Berolinum migravi philologiae operam daturus. Proseminarii philologi Dielesio et Wilamowitzio moderantibus per tres annos sodalis ordinarius fui. Vahleni, cui quantum debeam semper memor ero, benevolentia in seminarium receptus tria semestria sodalis extraordinarius fui, unum ordinarius. Aestate a. 1903 ordo philosophorum commentationem qua Aristoxeni de Archyta Pythagoreisque libros restituere ausus eram praemio regio ornavit. Cuius commentationis particulam nonnullis locis suppletam deque Aristoxeni Pythagoricis Sententiis et Vita Pythagorica inscriptam nunc edidi. Examen rigorosum sustinui die XIX. mensis Maii. Docuerunt me viri doctissimi Diels, Heinze, Helm, Kalkmann, Kekulé de Stradonitz, Paulsen, Roediger, Roethe, Er. Schmidt, Stumpf, Vahlen, de Wilamowitz-Möllendorff. Exercitationibus ut interessem concesserunt Koehler et Hirschfeld historicis, Dessau epigraphicis, Schulze grammaticis, Heusler eddicis. Candidissimas omnibus his viris gratias ago, imprimis Dielesio et Wilamowitzio quorum praeclara de meis studiis merita pia mente nunquam non tenebo.

YC 00342

140166

